Kwaliteit van de Nederlandse gastouderopvang

Gecombineerde metingen 2017-2025

Pauline Slot

Bodine Romijn

IJsbrand Jepma

Paulien Muller

Merel Breedeveld

Vaso Tiliopoulou

Paul Leseman

LKK, Juni 2026

Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang

Kwaliteit van de Nederlandse gastouderopvang

Analyses op basis van de gecombineerde gegevens metingen 2017-2025

Voorwoord

Voor de zevende keer presenteert het consortium van de Universiteit Utrecht en Sardes haar bevindingen over de kwaliteit van de kinderopvang in Nederland. Met de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK) meet het consortium vanaf 2017 de kwaliteit in de vier typen kinderopvang in Nederland: kinderdagopvang, peuteropvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang.

Zonder de welwillende medewerking van vele kinderopvangorganisaties en -medewerkers was de uitvoering van de LKK2024 onmogelijk geweest. Daarom willen wij allereerst grote dank uitspreken aan alle gastouders die de observatoren gastvrij hebben ontvangen en aan alle medewerkers van gastouderbureaus die dit mede mogelijk hebben gemaakt.

Daarnaast zijn wij blij met de grote flexibiliteit en inzet waarmee het observatorenteam door het hele land in totaal 131 locatiebezoeken heeft afgelegd en beeldmateriaal heeft gecodeerd. Wij bedanken – in alfabetische volgorde – onze kundige observatoren: Ayla Bakker, Elise Barendregt, Lidia Bonestroo, Koen Boudens, Nicolien Dam, Kirsten van den Dool, Silke Hobma, Bram van Keep, Xanne Muller, Loïse Plomp, Floor Spitters, Ece Tarsuslugil, Elja Timmer, Lotte Werner, Joni Wijnen, Paola Rijs Zamorano, Leanne van der Zeijden. De observatoren werden achter de schermen ondersteund door het capabele matchmakersteam: Lotte Baten, Lidia Bonestroo en Lotte Werner. We zijn blij met de doortastendheid en volharding waarmee zij 131 locaties hebben overtuigd van nut en noodzaak om mee te doen aan de LKK2024.

Binnen de Universiteit Utrecht hebben Merel Breedeveld en Vaso Tiliopoulou een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van de LKK2025, in termen van toezien op de kwaliteit van de verzamelde data en de begeleiding van observatoren in het veld. Binnen Sardes coördineerde Tanja Tahalele het veldwerk in alle opzichten, zoals het aansturen van het matchmakersteam, de afstemming met het observatorenteam, het beheren van het informatieverwerkingssysteem en de nieuwskanalen.

Op verzoek van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is een klankbordgroep ingericht die structureel meedenkt met het LKK-team. Ook dit jaar weer hebben de leden van de klankbordgroep op constructieve wijze bijgedragen aan het duiden van de LKK-resultaten, het doorspreken van enkele opvallende bevindingen en het formuleren van speerpunten voor verder onderzoek. In de klankbordgroep zijn de volgende organisaties vertegenwoordigd: Brancheorganisatie Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang, Sociaal Werk Nederland, BOinK, Voor Werkende Ouders, GGD GHOR Nederland, Onderwijsinspectie, VNG, NJi, Expertisecentrum Kinderopvang, Universiteit Leiden, PPINK, Nysa, BVOK en KNGO.

Tot slot bedanken we onze opdrachtgevers vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de prettige samenwerking.

Pauline Slot, Bodine Romijn & Paul Leseman (Universiteit Utrecht),
IJsbrand Jepma & Paulien Muller (Sardes)

Inhoud

Voorwoord 5
Samenvatting 7
Proceskwaliteit 7
Omgevingskwaliteit 7
Activiteitenaanbod en pedagogisch klimaat 8
Kenmerken gastgezin 8
Rol van gastouderbureaus 8
Verklarende analyses 9
Conclusies 9
1 Inleiding 11
1.1 Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK) 11
1.2 Ontwikkelingen in de gastouderopvang 11
1.3 Leeswijzer 11
2 Onderzoeksopzet 12
2.1 Steekproef en respons 12
2.2 Meetinstrumenten 12
3 Kwaliteit in de gastouderopvang 15
3.1 Observaties 17
3.1.1 Observaties met de CLASS 17
3.1.1.1 Kwaliteit voor baby's: observaties met de CLASS Infant 17
3.1.1.2 Kwaliteit voor peuters: observaties met de CLASS Toddler 18
3.1.1.3 Kwaliteit voor schoolgaande kinderen: observaties met de CLASS Pre-K 18
3.2 Observaties met de omgevingsschaal 19
3.3 Trends in de tijd 20
3.4 Vragenlijstgegevens 21
3.4.1 Structurele kwaliteit en groepssamenstelling 21
3.4.2 Pedagogisch beleid en pedagogisch klimaat 22
3.4.3 Activiteitenaanbod 23
4 Rol van gastouderbureaus 24
4.1 Rol van gastouderbureaus 26
4.1.1 Beschrijving gastouderbureaus en hun profilering 26
4.1.2 Visie, inspraak en professionalisering 26
4.1.3 Kwaliteitszorg en knelpunten 28
4.2 Rol van gastouderbureaus: verklarende analyses 29
4.3 Rol van gastouderbureaus en individuele kenmerken van gastouders: verklarende analyses 31
Referenties 33
Bijlage A – Gastouderopvang 34
Colofon 39

Samenvatting

De Universiteit Utrecht en Sardes brengen van 2017-2025 jaarlijks de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang in kaart onder de naam *Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang* (LKK). In dit rapport worden de deelresultaten van de meting van 2025 gepresenteerd voor **de kwaliteit van de gastouderopvang.** De positieve respons in de gastouderopvang was in 2025 met 19% hoger dan in andere jaren, maar is nog wel lager dan in de centrumopvang (waar deze tussen de 35-44% was). Het is om die reden niet duidelijk hoe representatief de uitkomsten zijn voor de hele populatie gastouders, net als in eerdere jaren. Er zijn in 2025 in totaal **33 gastouders** bezocht en er zijn **174 live observatiecycli** verricht om uitspraken te doen over de kwaliteit. Verder is de rol van **gastouderbureaus** onderzocht voor de gehele periode 2017-2025, om inzicht te krijgen in de ondersteuning die zij aan gastouders bieden. Hiertoe hebben in totaal **209 medewerkers een vragenlijst ingevuld**. Tot slot is gekeken hoe kenmerken van de gastouder of het gastgezin en de rol van gastouderbureaus bijdragen aan kwaliteit met zogenaamde **verklarende analyses**.

Proceskwaliteit

De proceskwaliteit is de kwaliteit van de interacties die gastouders hebben met de kinderen die zij opvangen. Emotionele proceskwaliteit verwijst hierbij naar de positieve sfeer bij de gastouder en de mate waarin de gastouder sensitief inspeelt op de behoeften van kinderen. Net als in eerdere metingen is de emotionele proceskwaliteit van de gastouders gemiddeld goed. De mate waarin kinderen worden ondersteund in hun brede ontwikkeling, ofwel educatieve proceskwaliteit, valt in de middenrange. Er zijn wel grote verschillen tussen gastouders, vooral in de mate waarin zij de brede ontwikkeling van kinderen ondersteunen. En we zien bij gastouders nog relatief weinig aandacht voor groepssocialisatie en de interacties tussen kinderen onderling. Dit beeld van de proceskwaliteit in 2025 is redelijk vergelijkbaar met de centrumopvang. Maar het is belangrijk om te kijken naar de langjarige ontwikkelingen in kwaliteit, omdat er fluctuaties kunnen zijn in de jaarlijkse steekproeven. **Vanaf 2017 is de proceskwaliteit bij de gastouders gestegen, vooral de educatieve proceskwaliteit, en vanaf 2023/2024 laat de kwaliteit een stabiel beeld zien**. De centrumopvang laat een vergelijkbaar patroon zien.

Omgevingskwaliteit

Ook de **omgevingskwaliteit is tussen 2017 en 2024 gestegen, hoewel minder sterk dan de proceskwaliteit, en lijkt daarna gestabiliseerd**. De omgevingskwaliteit bestaat uit een aantal kwaliteitsaspecten. De algehele interactiekwaliteit en de kwaliteit van het dagprogramma (balans tussen vrij spel en activiteiten) zijn hoog. De kwaliteit van de ruimte en inrichting is voldoende. Ook de kwaliteit van het activiteitenaanbod en de breng- en haalmomenten is gemiddeld voldoende. Wel zien we dat een derde van de gastouders, meer dan in eerdere metingen, deze momenten onvoldoende benut voor kwaliteitsvolle uitwisseling met ouders. De aandacht voor diversiteit en individuele verschillen en behoeften van kinderen, zowel in de materialen en inrichting als het pedagogisch handelen, scoort lager (gemiddeld onvoldoende). In de centrumopvang zijn vergelijkbare patronen voor het contact met ouders en de aandacht voor individuele verschillen en diversiteit zijn zichtbaar.

Activiteitenaanbod en pedagogisch klimaat

Het activiteitenaanbod bij gastouders is het meest gericht op exploratie, samenspel en de motorische ontwikkeling en het minst op burgerschapsvorming en activiteiten rondom wetenschap en techniek. Het aanbod van educatieve (gericht op taal of ontluikende gecijferdheid) en creatieve activiteiten zit daar tussenin. Dit is in lijn met het beeld in de centrumopvang.

Er is bij de gastouders relatief weinig aandacht voor kinderparticipatie, maar wel meer dan in de kinderdag- of peuteropvang en minder dan in de buitenschoolse opvang. Verder hebben gastouders ingevuld op welke manieren ze contact hebben met ouders, waaronder tijdens breng- en haalmomenten, 10-minutengesprekjes, ouderbijeenkomsten, thema-avonden of digitale platforms. Gastouders geven zelf aan dat ze vooral contact hebben met ouders tijdens breng- en haalmomenten en minder via andere vormen. Tegelijkertijd laten de observaties met de omgevingsschaal zien dat dit in de praktijk niet voor alle gastouders gold.

Kenmerken gastgezin

Gastouders vangen gemiddeld iets meer dan 4 kinderen op, wat meer is dan de afgelopen jaren (toen was het onder de 4). Er is een **grote mate van stabiliteit** in de groepssamenstelling in gastgezinnen wat inherent is aan deze opvangvorm. Wisselingen in groepssamenstelling zijn grotendeels afhankelijk van de opvang van schoolgaande kinderen die later op de dag komen. Gastouders rapporteren dat zij tevreden zijn met hun werk en relatief weinig stress ervaren. Tot slot blijkt uit de rapportages dat ze (nog) **weinig aan professionalisering** doen.

Rol van gastouderbureaus

Om de rol van de gastouderbureaus nader te bekijken, hebben we alle gegevens van de meetjaren 2017-2025 gecombineerd. We hebben alle gastouderbureaus benaderd waar de geselecteerde gastouders bij aangesloten waren, waarvan er over de jaren **209 vragenlijsten** zijn teruggekomen (positieve respons varieerde van 63% tot 91% afhankelijk van het meetjaar). Respondenten, veelal **directeuren of bestuurders van de organisaties**, kregen een lijst met aspecten waarop ze zich konden profileren als bureau, zoals kleinschaligheid, flexibiliteit in opvangdagen en uren, rijk activiteitenaanbod en inclusieve kinderopvang. Zij gaven aan wat het beste paste bij hun organisatie. Daaruit blijkt dat zij **kleinschalige opvang het meest kenmerkend** vonden voor hun organisatie en inclusieve opvang het minst kenmerkend. Vrijwel alle gastouderbureaus zijn **aangesloten bij een brancheverenigin**g en de meeste bureaus **monitoren de kwaliteit van de gastouders**, bijvoorbeeld met een jaarlijks gesprek of een huisbezoek. Ook doet een ruime meerderheid **tevredenheidsonderzoek onder ouders**.

Vrijwel alle organisaties bieden **professionaliseringsactiviteiten** aan die in meer dan de helft van de gevallen **gratis zijn, maar die gastouders wel in eigen tijd** moeten volgen. De professionalisering is vooral gericht op hoe kinderen zich ontwikkelen en hoe gastouders dit zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Sommige bureaus bieden ook mogelijkheden voor gastouders om onderling kennis en inzichten uit te wisselen, bij elkaar te gaan kijken of samen activiteiten te ontwikkelen en evalueren. Zij vormen op die manier een **professionele leergemeenschap**.

Tot slot is er gevraagd naar knelpunten voor het behouden of verder verhogen van de kwaliteit. Respondenten rapporteren **personeelstekorten en veranderingen in beleid als grootste knelpunten voor kwaliteit**. Wel zijn er grote verschillen tussen bureaus in de mate waarin ze deze aspecten als knelpunt ervaren, vooral wat betreft de veranderingen in wet- en regelgeving.

Verklarende analyses

De resultaten laten zien dat zowel kenmerken van de individuele gastouder of het gastgezin als de rol van het gastouderbureau een rol spelen in kwaliteit. We hebben gekeken naar vijf kwaliteitsaspecten: emotionele proceskwaliteit, educatieve proceskwaliteit, omgevingskwaliteit, ruimte en inrichting, taalaanbod en het activiteitenaanbod. **Voor alle kwaliteitsaspecten blijken kenmerken van de gastouderbureaus, naast kenmerken van gastouders, van toegevoegde waarde voor de kwaliteit van individuele gastouders.** Er zijn een aantal hoofdbevindingen.

We hebben verschillende oriëntaties bevraagd, zoals kleinschaligheid, flexibiliteit in opvangdagen en uren, inclusief of met een rijk activiteitenaanbod. Wanneer gastouderbureaus zich meer **profileren op kleinschaligheid**, is de **emotionele proceskwaliteit en de algehele omgevingskwaliteit van de gastouders die bij hen zijn aangesloten gemiddeld juist hoger**. Gastouders die zich sterker profileren op flexibiliteit in opvangdagen- en uren, lieten een lagere kwaliteit zien. Hetzelfde beeld zien we wanneer gastouderbureaus zich meer profileren op flexibiliteit in opvangdagen en uren. Bovendien tellen deze verbanden bij elkaar op. Wanneer gastouders die zich **als meer flexibel** oriënteerden, werkzaam waren bij gastouderbureaus die ook meer op flexibiliteit gericht waren zijn, was dit dubbelop **negatief gerelateerd aan de kwaliteit**. Mogelijk vraagt deze sterkere flexibiliteit (te) veel van gastouders en gaat dit ten koste van een gezonde werk-privé balans. Bijvoorbeeld als er lange opvangdagen van 12 uur worden aangeboden. Tot slot blijkt dat gastouders met een **hoger opleidingsniveau een hogere kwaliteit bieden**, vooral de proceskwaliteit.

Het professionaliseringsaanbod van gastouderbureaus was niet gerelateerd aan de kwaliteit van individuele gastouders. Wel zijn er eerste aanwijzingen dat het **samenbrengen van gastouders om kennis en ervaringen uit te wisselen, gezamenlijk te reflecteren op de praktijk en met elkaar activiteiten te ontwikkelen of bij elkaar gaan kijken**, een positieve bijdrage kan leveren aan de kwaliteit. Dit geldt specifiek voor de kwaliteit van de ruimte en inrichting, maar voor de kwaliteit van het activiteitenaanbod wijzen de resultaten ook in die richting.

Conclusies

Zowel de **proceskwaliteit** als de **omgevingskwaliteit** van gastouders laat in 2025 een **stabilisering** zien na een aantal jaren van stijging. Ook voor het activiteitenaanbod blijkt dit het geval. Het contact met ouders lijkt wat te zijn teruggelopen, zowel geobserveerd in de breng- en haalmomenten (vergeleken met eerdere metingen) als in andere activiteiten voor ouders zoals 10-minuten gesprekjes (vergeleken met andere opvangvormen).

Een hoger opleidingsniveau van gastouders hangt samen met kwaliteit. Voor deelname aan professionaliseringsactiviteiten zien we vooralsnog geen relaties met kwaliteit, maar het aanbod is ook nog relatief beperkt. Met de invoering van de verplichting tot permanente

educatie, zullen de gastouders in hogere mate deelnemen aan nascholing, wat de gestarte professionaliseringsslag een extra impuls zal geven. Verder lijken er aanwijzingen voor het belang van **collegiale uitwisseling tussen gastouders**. Gastouders doen hun werk zelfstandig zonder de directe samenwerking met collega's, maar meer uitwisseling hangt positief samen met de kwaliteit. Het zou daarom goed zijn om deze mogelijkheden voor collegiale uitwisseling, bijvoorbeeld in de vorm van **intervisie of (online) leergemeenschappen**, verder te verkennen.

Tot slot blijkt een oriëntatie op kleinschaligheid positief samen te hangen met kwaliteit. Een (te) sterke profilering op flexibiliteit in opvangdagen en uren, zowel door de gastouders zelf als door de bureaus, blijkt een negatieve relatie te hebben met kwaliteit. Een **verbreding van het profiel en het verstevigen van een eigen, pedagogische identiteit voor gastouders** kan helpend zijn in een verdere professionalisering van de sector en het uitdragen van het unieke karakter van de gastouderopvang.

1 Inleiding

1.1 Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK)

De Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (LKK) is een langlopend onderzoek naar de kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang uitgevoerd door een consortium van de Universiteit van Utrecht en Sardes. Dit rapport bevat de bevindingen van de gecombineerde kwaliteitsmetingen zoals die in 2017 tot en met 2025 hebben plaatsgevonden in de gastouderopvang in Nederland.

De LKK-resultaten worden op verschillende manieren met het veld en met belangstellenden gedeeld. De website (www.monitorlkk.nl) is een belangrijke informatiebron, waar de onderzoeksrapporten te vinden en te downloaden zijn. Tevens zijn op de site links te vinden naar artikelen die verschijnen rondom de LKK-bevindingen. Ook zijn op de site filmpjes geplaatst van kinderopvanglocaties die aan de metingen hebben deelgenomen, bedoeld om potentiële nieuwe deelnemers te informeren. Aanvullend op de website verschijnt tenminste tweemaal per jaar een nieuwsbrief, gericht aan alle kinderopvangorganisaties en gastouders die staan ingeschreven in het Landelijk Register Kinderopvang.

1.2 Ontwikkelingen in de gastouderopvang

Het zijn roerige tijden voor de gastouderopvang. Er spelen verschillende zaken rondom wet- en regelgeving die direct of indirect de gastouderopvang raken. Zo treden op 11 juli 2026 verbetermaatregelen in werking om de kwaliteit van de gastouderopvang te behouden en verder te verbeteren. Maar ook andere zaken, zoals de regeling rondom zelfstandigenaftrek, helmplicht bij bakfietsen, en aanscherping van de regelgeving rondom huisvesting raakt de sector. Daarnaast is er nog steeds sprake van (grote) uitstroom van gastouders. Ook de toekomstige stelselwijziging brengt momenteel nog veel onzekerheid mee voor de sector. In deze dynamische context is het belangrijk om de kwaliteit goed te monitoren.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd. In Hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de onderzoeksopzet. In de hoofdstuk 3 gaan we in op de gemeten kwaliteit in 2025. In hoofdstuk 4 bekijken we de rol van gastouderbureaus en hoe deze, tezamen met kenmerken van de gastouder en het gastgezin, bijdragen aan de geobserveerde kwaliteit. De hoofdstukken beginnen met een samenvatting, gevolgd door de meer gedetailleerde uitkomsten per observatie-instrument of type analyse. Voor de volledigheid zijn alle tabellen en figuren opgenomen in de bijlagen.

2 Onderzoeksopzet

In het LKK-rapport over de centrumopvang wordt uitgebreid ingegaan op de onderzoeksopzet, werving van gastouders en locaties en de respons[1]. In dit hoofdstuk beschrijven we in het kort de hoofdlijnen en specifieke informatie die relevant is voor dit rapport.

2.1 Steekproef en respons

Er hebben in totaal 33 gastouders deelgenomen aan de LKK2025. De positieve respons was tijdens deze meting het hoogst van alle metingen tot nu toe, namelijk 19%. Maar dat is nog wel lager dan de respons in de centrumopvang, die in 2025 varieerde tussen de 35% en 44%. Net als in de eerdere metingen is het niet duidelijk hoe representatief de resultaten van de gastouderopvang zijn voor de sector als geheel vanwege de lagere respons. Uitgebreidere informatie over de respons voor alle opvangsoorten en in alle meetjaren staat in het rapport over de centrumopvang in 2025[2].

De betrokken gastouderbureaus zijn gevraagd om een vragenlijst in te vullen. De positieve respons voor het invullen van de vragenlijst varieerde van circa 63% tot bijna 90% afhankelijk van het meetjaar. Deze gegevens zijn gebruikt in Hoofdstuk 4 om een beeld te schetsen van de ondersteunende rol die de bureaus vervullen.

2.2 Meetinstrumenten

Er zijn verschillende betrouwbare en gevalideerde observatie-instrumenten gebruikt, die zijn afgestemd op de leeftijd van de kinderen. Globaal zijn er twee soorten instrumenten. De verschillende versies van de Classroom Assessment Scoring System (CLASS) brengen de interacties, oftewel de proceskwaliteit in het gastgezin in beeld. De speciaal voor de gastouderopvang ontwikkelde omgevingsschaal (FCCERS-R) is een meer globale maat voor het meten van de algehele kwaliteit, inclusief structurele kwaliteitskenmerken zoals de inrichting van de omgeving en het activiteitenaanbod. Ook hebben de gastouders een vragenlijst ingevuld. Uitgebreide informatie over het meetinstrumentarium is te vinden in het rapport over de centrumopvang van 2025 (zie Hoofdstuk 7)[3]. In het huidige onderzoek zijn voor de eerste keer de kenmerken van het gastouderbureau meegenomen. Informatie over de kenmerken van het gastouderbureau is verzameld met behulp van een vragenlijst. De variabelen met betrekking tot profilering en knelpunten van gastouderbureaus die uit deze vragenlijst zijn afgeleid, worden hieronder beschreven.

In Tabel 2.1 zijn variabelen gedefinieerd waarmee de profilering van het gastouderbureau zijn gemeten. Indien variabelen uit meerdere items zijn opgebouwd, is het aantal items en de Cronbach's alpha als maat van de interne consistentie vermeld als maat voor de betrouwbaarheid. Tabel 2.2 geeft een overzicht van variabelen waarmee de door gastouderbureaus ervaren knelpunten zijn gemeten.

[1] Romijn et al. (2026)
[2] Romijn et al. (2026)
[3] Romijn et al. (2025)

Tabel 2.1 Profilering gastouderbureau

Variabelen	Schaal	Omschrijving	M (*SD*)	Items, alpha
Profilering kleinschalig	1-5	Mate waarin de gastouderorganisatie zich profileert als kleinschalig, gebaseerd op items als: - Wij bieden een gezellige en kleinschalige opvang - Er is individuele aandacht voor kinderen en hun welbevinden - Wij zorgen voor hechte, warme relaties tussen kinderen	4.04 (*0.66*)	4 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .827
Profilering flexibiliteit in opvangdagen en uren	1-5	Mate waarin de gastouderorganisatie zich profileert op flexibiliteit, gebaseerd op items als: - Wij bieden extra opvanguren op verzoek van ouders - Wisselen van dagdelen is bij ons goed mogelijk - Wij stemmen onze openingstijden af op de werktijden van de ouders	3.81 (*0.56*)	5 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .601
Profilering rijk activiteitenaanbod	1-5	Mate waarin de gastouderorganisatie zich profileert als aanbieder van een gevarieerd en rijk activiteitenaanbod, gebaseerd op items als: - We stimuleren de taalontwikkeling van kinderen - Er is veel aandacht voor creatief werk, kunsteducatie, muziek en dans - Er is veel aandacht voor beweging, gym en sport	3.72 (*0.66*)	6 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .897
Profilering inclusief	1-5	Mate waarin de gastouderorganisatie zich profileert als inclusief, gebaseerd op items als: - Wij bieden opvang voor zorgkinderen en kinderen met beperkingen - Wij besteden aandacht aan culturele verschillen - Wij willen kinderen in achterstandssituaties een goede start geven	3.28 (*0.86*)	3 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .753

Tabel 2.2 Knelpunten

Variabelen	Schaal	Omschrijving	M (*SD*)	Items, alpha
Knelpunten mbt ouders	1-6	Mate waarin de gastouderorganisatie knelpunten m.b.t. ouders als belangrijk knelpunt ervaart, gebaseerd op items als: - Weinig contact met en betrokkenheid van ouders-klanten - Moeilijke groep ouders-klanten, kinderen met veel problemen	2.32 (*0.80*)	2 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .602
Knelpunten mbt ziekteverzuim	1-6	Mate waarin de gastouderorganisatie knelpunten m.b.t. ziekteverzuim als belangrijk knelpunt ervaart, gebaseerd op items als: - Hoog ziekteverzuim onder gastouders - Veel ziekte-, zwangerschaps- of ouderschapsverlof onder gastouders	1.88 (*0.62*)	2 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .721
Knelpunten mbt personeelstekorten	1-6	Mate waarin de gastouderorganisatie knelpunten m.b.t. personeelstekorten als belangrijk knelpunt ervaart, gebaseerd op items als: - Veel wisselingen onder gastouders, groot verloop van gastouders - Te weinig goed gekwalificeerd en ervaren gastouders - Moeilijk te vervullen vacatures, lange wachtlijsten	3.01 (*0.77*)	4 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .613
Knelpunten mbt beleidsverandering	1-6	Mate waarin de gastouderorganisatie knelpunten m.b.t. beleidsverandering als belangrijk knelpunt ervaart, gebaseerd op items als: - Bezuinigingen op lokaal of nationaal niveau - Wisselend, onzeker lokaal of nationaal beleid - Wettelijke regels belemmeren kwaliteitsbeleid	2.87 (*1.08*)	3 items $\alpha_{17\text{-}25}$ = .867

3 Kwaliteit in de gastouderopvang

In de gastouderopvang wordt de kwaliteit in kaart gebracht voor de opvang aan verschillende leeftijdsgroepen (baby's, peuters en schoolgaande kinderen). We beginnen het hoofdstuk met een beschouwing van de opvallendste resultaten in de gastouderopvang en hoe deze resultaten geduid kunnen worden in relatie tot andere opvangsoorten, eerdere metingen (oftewel trends) en waar mogelijk internationale gegevens. Daarna worden de resultaten van de verschillende meetinstrumenten (observaties en vragenlijsten) in meer detail beschreven voor de geïnteresseerde lezer.

Samenvattend beeld en beschouwing kwaliteit in de gastouderopvang

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen voor de gastouderopvang samengevat en geïnterpreteerd. Er wordt stilgestaan bij de kwaliteit van de interacties (proceskwaliteit), kwaliteit van de omgeving en het activiteitenaanbod en pedagogisch beleid.

Proceskwaliteit

Gastouders vangen baby's, peuters en schoolgaande kinderen op, soms uit alle leeftijdscategorieën. De meest voorkomende vorm is de combinatie van de opvang van baby's en peuters. Net als eerdere jaren is de emotionele proceskwaliteit gemiddeld goed. De sfeer is over het algemeen positief en gastouders reageren responsief op kinderen. Hierbij is aandacht voor de behoeften en interesses van individuele kinderen. De mate waarin kinderen worden gestimuleerd in hun brede ontwikkeling, ofwel de educatieve proceskwaliteit, valt in de middenrange, maar er zijn wel grote verschillen tussen gastouders op dit vlak. Verder is er gemiddeld weinig aandacht voor groepssocialisatie, zoals kinderen bewust maken van elkaar of het bevorderen van samenspel en interacties tussen kinderen onderling. Dit patroon van de proceskwaliteit is vergelijkbaar met de bevindingen in de centrumopvang.

Er blijken weinig kwaliteitsverschillen in de soorten activiteit die gastouders aanbieden. Uitzondering vormen de activiteiten voor baby's en schoolgaande kinderen. Voor baby's blijken educatieve momenten, zoals voorlezen, gepaard te gaan met de hoogste emotionele kwaliteit, de meeste ondersteuning voor de brede ontwikkeling en aandacht voor het groepsgevoel. Voor baby's en schoolgaande kinderen bleek de de kwaliteit juist wat lager tijdens spelsituaties. De gevonden verschillen waren niet statistisch significant, wat mogelijk verklaard kan worden door de grote verschillen tussen gastouders. De kwaliteitsverschillen tussen activiteiten waren vooral groot voor de educatieve kwaliteit en de aandacht voor groepssocialisatie.

Omgevingskwaliteit

De omgevingskwaliteit is gemeten met een observatie-instrument dat specifiek voor de gastouderopvang ontwikkeld is, namelijk de FCCERS-R. De omgevingskwaliteit van de gastouderopvang is goed volgens de standaarden van het instrument. Met name de kwaliteit van de interacties en van het geboden dagprogramma is hoog. De kwaliteit van de ruimte en meubilering is voldoende, zoals verschillende speel hoeken/plekken en kindgericht meubilair (krukje bij de keukenkraan). Ook de kwaliteit van het activiteitenaanbod en de breng- en haalmomenten is voldoende. Wat dit jaar lager scoort, is het benutten van breng- en haalmomenten voor contact met ouders. Bij een derde van

de gastouders is vrijwel geen kwaliteitsvolle uitwisseling met ouders tijdens deze breng- en of haalmomenten. De aandacht voor diversiteit is gering. Hierbij gaat het onder andere over de aandacht voor individuele verschillen in ontwikkelingsbehoeften en zichtbare representatie van diversiteit in inrichting, materialen en activiteiten, zoals potloden in verschillende huidskleuren of boeken over verschillende soorten families (bijvoorbeeld grootouderfamilies, ouders van hetzelfde geslacht). Gastouders rapporteren zelf ook dat activiteiten gericht op het ervaren en waarderen van multiculturele diversiteit in de gastouderopvang het minst frequent voorkomen. En ze geven aan zich minder vaardig te voelen in het omgaan met diversiteit (in vergelijking tot hun algemene competentiebeleving).

Activiteitenaanbod en pedagogisch beleid

Het activiteitenaanbod zoals gastouders dat zelf rapporteren is in de meting van 2025 vergelijkbaar met vorige jaren, met uitzondering van 2024 toen het hoger lag. Activiteiten gericht op exploratie, samenspel en motorische ontwikkeling komen het meest voor in de gastouderopvang. Activiteiten rondom wetenschap en technologie en activiteiten gericht op de burgerschapsvorming komen het minst vaak voor. Dit patroon is in grote lijnen hetzelfde als in de centrumopvang.

Gastouderopvang biedt een hoge mate van stabiliteit in de groepssamenstelling. Soms verandert de samenstelling van de groep door de dag als er ook schoolgaande kinderen worden opgevangen na schooltijd. Er is nog weinig aandacht voor kinderparticipatie. Deze ligt gemiddeld wel iets hoger dan in de kinderdagopvang en peuteropvang, en iets lager dan in de buitenschoolse opvang.

Verder is aan gastouders gevraagd op welke wijze zij contact hebben met ouders, zoals contact tijdens de breng- en haalmomenten, 10-minuten gesprekjes, ouderbijeenkomsten, thema-avonden of digitale platforms. Gastouders benutten minder van deze verschillende contactmogelijkheden in vergelijking met de centrumopvang. Het oudercontact verloopt vooral via de breng- en haalmomenten, volgens de rapportage van de gastouders. Tegelijk hebben de observaties laten zien dat dit in de praktijk niet altijd gebeurt.

Werkbeleving gastouders

Gemiddeld vangen gastouders ruim 4 kinderen per dag op, terwijl dit in voorgaande jaren nog iets onder de 4 lag. Daarnaast rapporteren gastouders een goede werkbeleving en relatief weinig werkstress. Tot slot blijkt uit de vragenlijstgegevens dat zij nog relatief weinig aan professionalisering doen.

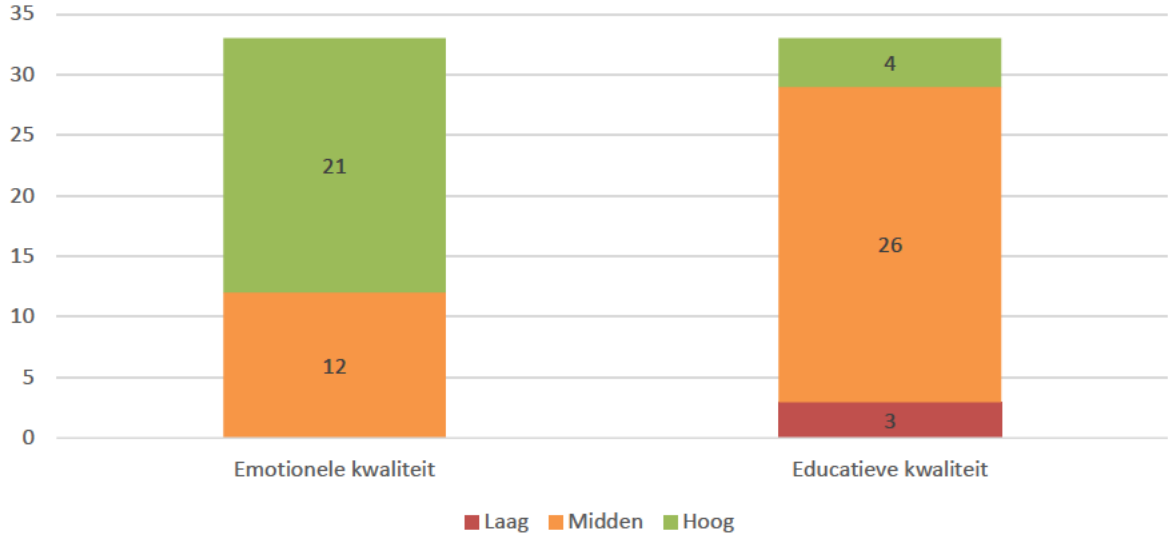
Over het geheel genomen, passen de resultaten van 2025 in de lijn die we in de afgelopen jaren hebben gezien. Over het algemeen is de kwaliteit sinds 2017 gestegen en lijkt deze nu wat te stabiliseren. Dit geldt voor vrijwel alle kwaliteitsaspecten, zowel de geobserveerde kwaliteit als de aspecten die via de vragenlijst zijn bevraagd. In het algemeen zijn de gevonden patronen in de kwaliteit vergelijkbaar met de centrumopvang.

3.1 Observaties

Om de proceskwaliteit te meten is gebruik gemaakt van vier observatie-instrumenten die een oordeel geven over de kwaliteit in de groep: CLASS Infant, CLASS Toddler, CLASS PreK, FCCERS-R. Vanwege de gevarieerde leeftijdssamenstelling zijn er verschillende leeftijdsversies gebruikt van de CLASS. Er zijn voor de meting van 2025 in totaal 33 gastouders bezocht. Ruim de helft van de gastouders verzorgde de opvang voor baby's en peuters, gevolgd door ruim 18% die opvang verzorgde voor alleen peuters, bij de overige gastouders waren er combinaties met de opvang van schoolgaande kinderen (zie Tabel 3.1 in de bijlage).

3.1.1 Observaties met de CLASS

Tabel 3.2 (zie bijlage) geeft de resultaten voor de domeinen emotionele proceskwaliteit en educatieve proceskwaliteit als gemiddelde van de verschillende leeftijdsversies. De emotionele proceskwaliteit is volgens de internationale benchmarks van de CLASS goed, met een gemiddelde in de hoge score range. De variatie in de geobserveerde emotionele proceskwaliteit is relatief klein en geen van de onderzochte gastouders scoort onvoldoende (zie Figuur 3.1). De educatieve proceskwaliteit ligt in de middenrange. Net als eerdere jaren is de variatie in de geobserveerde educatieve proceskwaliteit groot, met zowel gastouders die duidelijk onvoldoende scoren en gastouders die echt hoge kwaliteit bieden.

Figuur 3.1 Aantal gastgezinnen met lage, midden en hoge kwaliteit volgens de CLASS standaards (lage kwaliteit < 3; middelmatige kwaliteit 3 - 6; hoge kwaliteit > 6). Gegevens van steekproef 2025.

3.1.1.1 Kwaliteit voor baby's: observaties met de CLASS Infant

De meer gedetailleerde resultaten per observatiecyclus in Tabel 3.3 (zie bijlage) laten zien dat de geboden emotionele kwaliteit aan baby's en dreumesen gemiddeld van hoge kwaliteit is. Binnen het emotionele domein is de kwaliteit van *relationeel klimaat* gemiddeld ook van hoge kwaliteit. De *sensitiviteit* van de gastouders scoort gemiddeld in middelhoge tot hoge range. De educatieve ondersteuning is van middelmatige kwaliteit. Binnen het educatieve domein vallen zowel de kwaliteit van het *faciliteren van exploratie* als van de *vroege taalondersteuning* gemiddeld in de middenrange. Maar er zijn wel grote verschillen tussen gastouders wat blijkt uit hoge standaarddeviaties. Als laatste, is de aandacht voor *groepssocialisatie* gemiddeld van lage tot laag-middelmatige kwaliteit. Ook hier geldt dat er grote verschillen zijn tussen gastouders.

Verschillen tussen activiteiten

Tabel 3.4 (zie bijlage) toont de geobserveerde kwaliteit voor de baby's en dreumesen uitgesplitst naar type activiteit[4]. Spelmomenten zijn het vaakst geobserveerd, gevolgd door eet- en drinkmomenten en educatieve activiteiten, zoals voorlezen. Buiten spelen en creatieve activiteiten zijn heel weinig geobserveerd. Hoewel er vrijwel geen significante kwaliteitsverschillen zijn tussen de geobserveerde situaties, lijkt er wel een patroon van hogere kwaliteit tijdens eet- en drinkmomenten en educatieve situaties vergeleken met bijvoorbeeld spel. Vooral educatieve situaties, zoals voorlezen, lijken momenten waarop gastouders veel én gerichte aandacht hebben voor de kinderen, wat blijkt uit een hogere mate van sensitiviteit en ondersteuning van de brede ontwikkeling met daarbij ook meer aandacht voor het groepsgevoel.

3.1.1.2 Kwaliteit voor peuters: observaties met de CLASS Toddler

Gemiddeld blijkt de geboden emotionele kwaliteit voor peuters hoog (zie Tabel 3.3 in de bijlage). Binnen het emotionele domein zijn de *positieve sfeer* en de *sensitiviteit* van de gastouder gemiddeld van hoge kwaliteit. Ook is er weinig *negatieve sfeer*. Verder zien we dat *begeleiding van gedrag* en *aandacht voor kindperspectief* gemiddeld iets lager scoren, namelijk in de middelhoge tot hoge range. De gemiddelde educatieve kwaliteit scoort in de middenrange als het gaat om het *faciliteren van ontwikkeling*, de *kwaliteit van feedback* en de *taalstimulering*. Maar er zijn wel grote verschillen tussen gastouders wat blijkt uit hoge standaarddeviaties. Er is bij de peuters iets meer aandacht voor de *groepssocialisatie* dan bij baby's met gemiddelde scores aan de lage kant van de middenrange. Hoewel ook hier grote verschillen zijn tussen gastouders.

Verschillen tussen activiteiten

Tabel 3.5 (zie bijlage) toont de kwaliteit voor de peuters uitgesplitst naar type activiteit[20]. Eet- en drinkmomenten en spelsituaties worden bijna even vaak geobserveerd. Hierna zijn educatieve activiteiten, zoals voorlezen of een puzzel maken, en buitenspel het vaakst geobserveerd. Creatieve activiteiten kwamen minder vaak voor. Voor peuters zijn er weinig verschillen in kwaliteit naar type activiteit. De kwaliteitsverschillen zijn hier minder groot dan voor de baby's.

3.1.1.3 Kwaliteit voor schoolgaande kinderen: observaties met de CLASS Pre-K

Ook voor schoolgaande kinderen is de emotionele kwaliteit gemiddeld hoog (zie Tabel 3.6 in de bijlage). Alle dimensies van het emotionele domein (*positieve sfeer, negatieve sfeer, sensitiviteit, aandacht voor kindperspectief en begeleiding van gedrag*) scoren in de hoge range. Alle dimensies van het educatieve domein (*productiviteit, educatieve werkvormen, conceptontwikkeling, kwaliteit van feedback en taalstimulering*) komen in de (lage) middenrange uit. Tot slot scoort aandacht voor *groepssocialisatie* net als bij de peuters aan de lage kant van de middenrange.

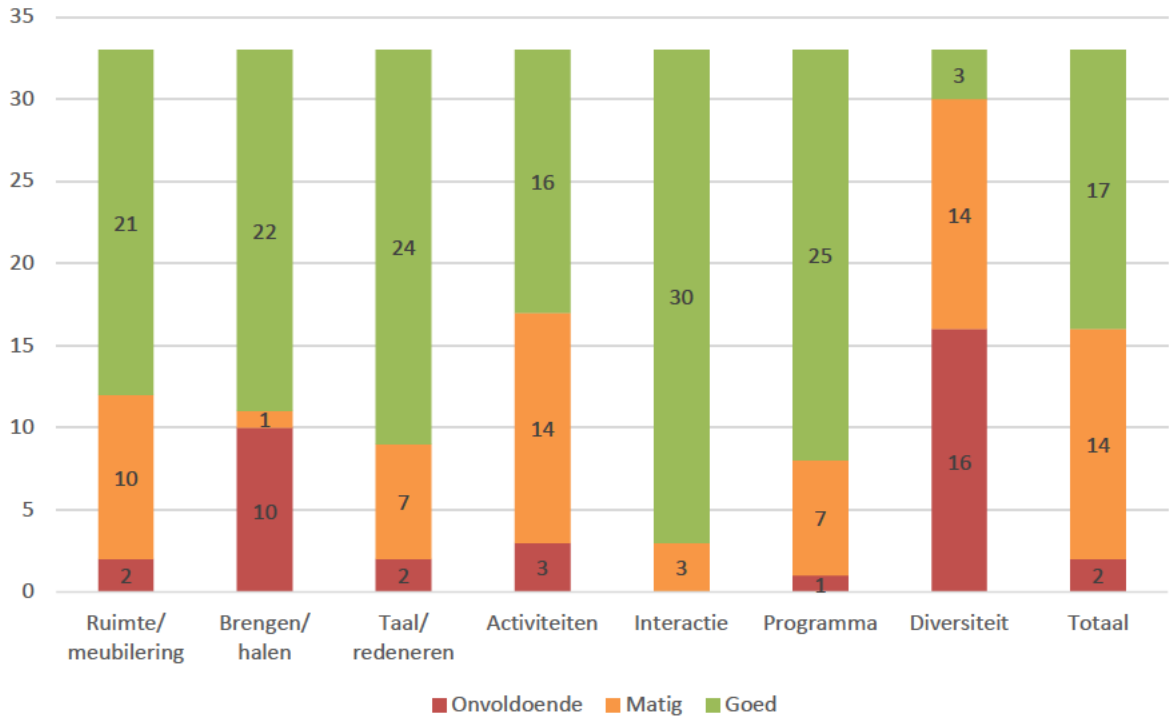
[4] Observatoren krijgen de instructie om wanneer mogelijk in ieder geval een eet- en drinkmoment, vrij spelmoment en gerichte (spel)activiteiten te observeren. De daadwerkelijke uitkomst van de geobserveerde momenten is daarbij deels afhankelijk van wat zich voor doet gedurende de dag. De meest geobserveerde momenten zijn dus niet één op één gerelateerd aan hoe vaak bepaalde activiteiten voorkomen, maar de verdeling is wel indicatief voor wat voor een type activiteiten meer of minder worden gezien.

Verschillen tussen activiteiten

Tabel 3.6 (zie bijlage) toont de kwaliteit voor schoolgaande kinderen uitgesplitst naar type activiteit. Creatieve activiteiten werden het vaakst geobserveerd, gevolgd door eet- en drinkmomenten en educatieve activiteiten. Buiten spel werd het minst geobserveerd. Er blijken geen significante verschillen naar type activiteit. Maar er lijkt wel een patroon te zijn waarbij de kwaliteit relatief het laagst is tijdens spelsituaties. Dit geldt voor de sfeer bij de gastouder en de mate waarin hij/zij sensitief reageert op behoeften van kinderen en hen ondersteunt in hun brede ontwikkeling. Ook blijkt er minder aandacht voor het groepsgevoel. Overigens zijn er wel grotere verschillen tussen gastouders, juist ook tijdens spelsituaties. Wellicht zijn die situaties vooral onbegeleid spel met relatief weinig aandacht van gastouders.

3.2 Observaties met de omgevingsschaal

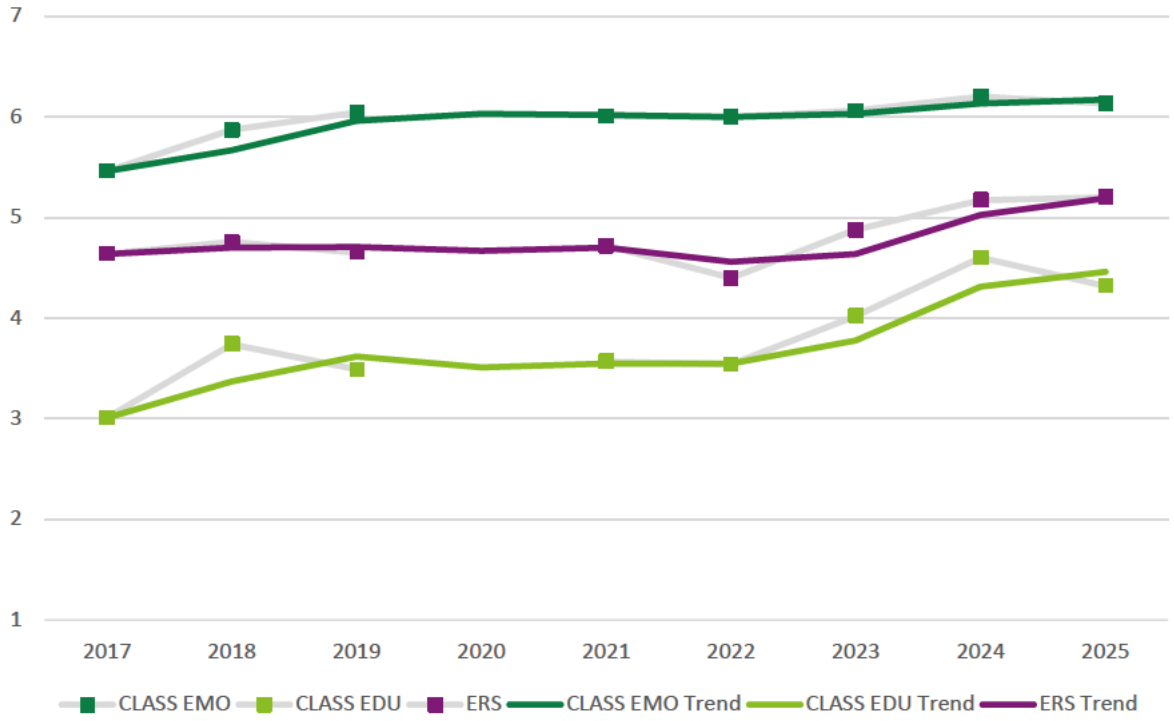
De resultaten in Tabel 3.7 (zie bijlage) en Figuur 3.2 laten zien wat de globale omgevingskwaliteit is in de gastouderopvang, gemeten met de FCCERS-R. De *interactie*, de *ruimte en meubilering*, het *taalaanbod* en het *dagprogramma* zijn gemiddeld van hoge kwaliteit volgens de benchmarks van het instrument. Er zijn weinig gastouders die onvoldoende scoren op deze onderdelen. De kwaliteit van het *activiteitenaanbod* en de interacties met ouders tijdens het breng- en haalmoment zijn middelmatig. Hierbij valt op dat een derde van de gastouders, wat (veel) meer is dan in voorgaande metingen, onvoldoende scoort op het benutten van breng- en haalmomenten voor uitwisseling met de ouders. Ook de kwaliteit met betrekking tot *diversiteit* en inclusie is matig. De helft van de gastouders scoort hier onvoldoende en slechts een enkeling hoog. De totale kwaliteit van de omgeving is hoog te noemen. Wanneer ook de aandacht voor diversiteit wordt meegewogen, zakt de omgevingskwaliteit iets en is deze als middelmatig te bestempelen.

Figuur 3.2 Aantal gastouders met onvoldoende, matige en goede kwaliteit op de FCCERS-R subschalen en de totale kwaliteit in 33 groepen (lage kwaliteit < 3; middelmatige kwaliteit 3 - 5; hoge kwaliteit > 5). Gegevens van steekproef 2025.

3.3 Trends in de tijd

De LKK voert sinds 2017 jaarlijks kwaliteitsmetingen uit, waardoor we naar lange-termijn trends kunnen kijken. Om eventuele trends nog beter te kunnen duiden, rapporteren we voor de gebruikte observatie instrumenten een overzicht van de resultaten over de jaren heen (2017-2025). In 2020 heeft in verband met de maatregelen rondom de coronapandemie geen meting plaatsgevonden. Figuur 3.3 laat de gemiddelde scores en trends van de emotionele en educatieve proceskwaliteit en de omgevingskwaliteit zien voor 2017-2025. Zowel de emotionele als educatieve proceskwaliteit laat een stijgende trend zien tussen 2017 en 2023. Voor de educatieve kwaliteit is deze stijging het sterkst, waarbij de kwaliteit sinds 2017 meer dan een heel schaalpunt is gestegen. Vanaf 2023 stabiliseert de emotionele kwaliteit, terwijl dit voor de educatieve kwaliteit vanaf 2024 lijkt te gebeuren. De omgevingskwaliteit laat ook een stijgende lijn zien van 2017 naar 2025, maar het verschil is hier relatief klein. Ook hier lijkt de kwaliteit sinds 2024 te stabiliseren.

Figuur 3.3 Gemiddelde scores en trends van emotionele (EMO), educatieve (EDU) proceskwaliteit en omgevingskwaliteit (ERS) in de gastouderopvang (gecombineerde scores voor baby's, peuters en schoolgaande kinderen in gastgezinnen), uitgesplitst naar jaar.

De grijze lijn met vierkante meetpunten geven de daadwerkelijk geobserveerde scores weer. De in kleur getrokken trendlijnen betreffen een gemiddelde van twee metingen.

3.4 Vragenlijstgegevens

In totaal hebben 32 gastouders de vragenlijst ingevuld (97% positieve respons). Hieronder worden de bevindingen uit de vragenlijst gerapporteerd voor verschillende aspecten: structurele kwaliteit en groepssamenstelling, pedagogisch beleid en klimaat, en activiteitenaanbod.

3.4.1 Structurele kwaliteit en groepssamenstelling

Tabel 3.8 (zie bijlage) geeft een overzicht van de achtergrond van de gastouders. De gemiddelde leeftijd is ongeveer 49 jaar en de gemiddelde ervaring in de sector kinderopvang bedraagt zo'n 17 jaar. De spreiding in leeftijd en werkervaring is relatief groot. Verder werkt de gemiddelde gastouder 33 uur verspreid over 4 dagen. Ook in werktijd is er een grote variatie en spreiding te zien. Zo zijn er gastouders die (meer dan) fulltime werken, maar ook gastouders die slechts één dag opvang verzorgen. Verder ligt het gemiddelde opleidingsniveau van de vooropleiding en de vervolgopleiding tussen de 4 (HAVO) en de 5 (MBO 3/4). Ongeveer 44% van de gastouders heeft een MBO 3/4 opleiding afgerond, 25% heeft een opleiding lager dan dat en 31% heeft juist een opleidingsniveau van HBO of hoger. Het gemiddelde opleidingsniveau ligt in vergelijking met de meest recente metingen iets hoger, zowel wat betreft de vooropleiding als de vervolgopleiding. Tot slot is gevraagd hoe gastouders hun arbeidsrelatie ten opzichte van het gastouderbureau zien. Het merendeel van de gastouders geeft aan zichzelf als volledig zelfstandig te beschouwen (84%). De overige gastouders geven aan te werken vanuit een bemiddelingsconstructie werken (13%) of in vaste dienst van het gastouderbureau (3%). Vergeleken met eerdere metingen hebben in 2025 minder gastouders met een vast contract en meer ZZP'ers meegedaan.

Gegevens over de groepen kinderen zijn opgenomen in Tabel 3.9. De gemiddelde groepsgrootte ligt in de huidige steekproef op ruim 4 kinderen. Dit is iets hoger dan in 2024 en eerdere metingen, waar het gemiddelde onder de 4 lag. Er werden vooral peuters opgevangen, gevolgd door dreumesen. Er werden het minst vaak jonge en oude schoolkinderen opgevangen. Deze fluctuaties in leeftijdssamenstelling over de jaren hangen vooral samen met verschillen in de gerealiseerde jaarlijkse steekproeven. Gastouders worden niet benaderd op basis van de leeftijden die zij opvangen, dus de leeftijdssamenstelling van de groep is in zekere zin willekeurig.

Gastouders hebben een schatting gemaakt van de achtergrond en eventuele zorgbehoeften van de kinderen. Gemiddeld heeft zo'n 3% van de opgevangen kinderen ouders met een lager opleidingsniveau (zie Tabel 3.9 in de bijlage). Ongeveer 8% van de kinderen heeft een migratieachtergrond, volgens gastouders. Verder is er veel variatie in de mate waarin gastouders aangeven kinderen met zorgbehoeften op te vangen. Zo zijn er gastouders die rapporteren dat het merendeel van de kinderen extra ondersteuning nodig hebben, maar ook gastouders die geen kinderen opvangen met speciale zorgbehoeften. Zorgbehoeften op het gebied van taalondersteuning komen het vaakst voor met 7%. In de meting van 2025 rapporteren gastouders geen kinderen met een vluchtelingenstatus. Verder valt op dat in de huidige steekproef weinig kinderen worden opgevangen die fysieke of mentale beperkingen hebben (3%). Ook rapporteren gastouders nu minder kinderen die extra gedragsondersteuning (2%) nodig hebben vergeleken met voorgaande metingen waar dit rond de 10% lag. Gemiddeld ligt de zorgbehoefte in de groep rond de 19%. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat dit percentage een overschatting kan zijn, omdat kinderen met

dubbele zorgbehoeften niet uit de data onderscheiden kunnen worden. Gastouders hebben zorgbehoeften niet per kind, maar per type behoefte aangeduid. Zo is één kind dat én extra gedragsondersteuning nodig heeft én een taalachterstand heeft in beide categorieën meegeteld, en telt daarmee dus twee keer mee in het totaal.

Werkbeleving en professionalisering

De werkomgeving wordt over het algemeen als positief ervaren, zoals Tabel 3.10 (zie bijlage) laat zien. Op vragen naar de werktevredenheid en het gevoel gerespecteerd en betrokken te worden (werkinclusie) wordt gemiddeld rond de 5 ('mee eens') gescoord op een schaal van 1 'helemaal mee oneens' tot 6 'helemaal mee eens'. De gemiddelde werkstress ligt rond de 2 ('mee oneens'), en heeft een relatief grote spreiding. Zo zijn er gastouders die aangeven helemaal geen werkstress te ervaren, terwijl anderen vrij veel stress ervaren. De werkbeleving is stabiel in vergelijking met voorgaande jaren.

Tabel 3.10 (zie bijlage) laat tevens zien hoeveel aandacht er wordt besteed aan professionalisering door middel van cursusaanbod, coaching, teamoverleg en conferentiedeelnames. De gemiddelde score van minder dan 2 ('zelden') toont dat gastouders weinig aan professionalisering doen. Dat kan betekenen dat het professionaliseringsaanbod dat voor gastouders beschikbaar is niet overdadig is, of dat gastouders relatief weinig gebruik maken van het beschikbare aanbod (van de eigen organisatie of een andere organisatie). Pedagogisch-inhoudelijk (team)overleg met andere gastouders (al dan niet van hetzelfde gastouderbureau) vindt gemiddeld 1 keer per jaar plaats. Wel zijn er grote verschillen tussen gastouders. Zo zijn er gastouders die rapporteren op maandelijkse basis aan dergelijk overleg deel te nemen, terwijl er ook gastouders zijn die rapporteren dat dergelijke activiteiten nooit plaatsvinden. Verder is er gevraagd naar de mate waarin gastouders in staat zijn om te reflecteren op praktijken van anderen en dit om te zetten in concrete aanpassingen van hun eigen werk. Een gemiddelde score van rond de 3 betekent dat gastouders dit met enige regelmaat doen, vergelijkbaar met professionals werkzaam in de centrumopvang. Er zijn geen duidelijke verschillen met voorgaande metingen op het gebied van professionalisering.

Tot slot rapporteert Tabel 3.10 (zie bijlage) de competentiebeleving en het ervaren zelfvertrouwen van de gastouders. Vanaf de meting van 2021-2022 is er niet alleen gevraagd naar de algemene competentiebeleving, maar ook specifiek naar het zelfvertrouwen dat gastouders hebben ten aanzien van het omgaan met kinderen met diverse culturele en talige achtergronden. Het algemene vertrouwen is relatief hoog. In het omgaan met diversiteit voelt de gemiddelde gastouder zich minder competent. De gemiddelde score is ongeveer een punt lager (op een 5-puntschaal) en de verschillen tussen gastouders zijn groter op dit vlak. Het verschil tussen beide vormen van competentiebeleving is groter in vergelijking met de competentiebeleving van professionals werkzaam in de centrumopvang. Ook daar voelen pedagogisch professionals zich gemiddeld iets minder competent in het omgaan met diversiteit, maar het verschil met de algemene competentiebeleving is relatief klein.

3.4.2 Pedagogisch beleid en pedagogisch klimaat

Het pedagogisch beleid van de deelnemende gastouders is op verschillende manieren in kaart gebracht (zie Tabel 3.11 in de bijlage). Op vragen naar aspecten van stabiliteit van de groep (de mate waarin de samenstelling van kinderen gedurende de dag en week kan wisselen)

wordt gemiddeld rond de 4 gescoord (‘relatief stabiel’). Verder is de rol die kinderen spelen in de ontwikkeling van het pedagogisch beleid en aanbod op de groep (ook wel kinderparticipatie genoemd) gemiddeld rond de 3 (‘min of meer van toepassing’). De range suggereert dat kinderparticipatie nog niet breed gedragen wordt in de gastouderopvang, al zijn de verschillen tussen gastouders groot. Op de vraag op welke manier gastouders contact onderhouden met ouders zien we dat er in de gastouderopvang minder mogelijkheden worden benut in vergelijking met de centrumopvang. Dat wil niet zeggen dat gastouders minder contact hebben met ouders, maar dat er minder variatie is in de manier waarop contact wordt onderhouden, iets wat te verwachten valt gezien de kleinschaligheid van dit type opvang. Zo wordt er vooral contact onderhouden over wat kinderen hebben gedaan, als er zorgen zijn over de ontwikkeling van kinderen of om opvoedingsadviezen te geven. Het organiseren van gezamenlijke activiteiten voor ouders, zoals een zomer bbq, een tentoonstelling van iets dat de kinderen hebben gemaakt of een thema-avond over opvoeding, komen vrijwel niet voor.

Verder zijn er vanaf de meting van 2021-2022 een aantal nieuwe maten van pedagogisch beleid en klimaat bevraagd (zie Tabel 3.11 in de bijlage). Gastouders geven aan dat ze multiculturele groepspraktijken – bijvoorbeeld het vieren van verschillende feestdagen of het afstemmen van speel- en ontwikkelmateriaal op de diversiteit van de samenleving – gemiddeld ‘zelden’ toepassen. Er zijn wel grote verschillen tussen gastouders op dit vlak. Praktijken die de groepssocialisatie bevorderen – bijvoorbeeld kinderen elkaar laten helpen, ‘wij’-taal gebruiken, of kinderen samen conflicten laten oplossen – komen volgens gastouders zelf gemiddeld ‘vaak’ voor.

3.4.3 Activiteitenaanbod

Om te bepalen in hoeverre het aanbod aan regelmatig terugkerende activiteiten aansluit bij belangrijke leer-, ervarings- en ontwikkelingsdomeinen, is er voor acht soorten activiteiten uitgevraagd hoe vaak ze voorkomen. Binnen de soort activiteit zijn vragen opgenomen over specifieke activiteiten die corresponderen bij de verschillende leeftijdsfases van kinderen (onderscheid tussen 0-4 en 4-12 jaar). In Tabel 3.12 (zie bijlage) is een overzicht te vinden van de gemiddelde frequenties op een schaal van 1 (‘bijna nooit’) tot 7 (‘minstens 2 keer per dag’). Bedacht moet worden dat een gemiddelde score voor de hele schaal verhult dat sommige activiteiten binnen eenzelfde domein vaker voorkomen, terwijl andere minder vaak kunnen voorkomen. Gastouders rapporteren hoge gemiddelde scores voor explorerende fijn- en grof-motorische activiteiten (zoals rennen en klimmen) en verschillende vormen van (sociaal) spel. Deze activiteiten komen gemiddeld 2 tot 4 keer per week voor. Activiteiten rondom taal en geletterdheid komen gemiddeld wekelijks aan bod. Activiteiten die iets minder vaak voorkomen zijn buitenactiviteiten en uitjes, creatieve en musische activiteiten en activiteiten rondom (ontluikend) rekenen, namelijk 2 á 3 keer per maand. Activiteiten rondom wetenschap en technologie en burgerschapsvorming komen het minst vaak voor (minder dan 2 keer per maand). In de meting van 2024 rapporteerden gastouders een beduidend hogere frequentie van de aangeboden activiteiten, vergeleken met de metingen ervoor. In 2025 is het gerapporteerde aanbod van activiteiten weer wat lager en daarmee meer in lijn met de metingen voor 2024. Het lijkt er dus op dat de resultaten van 2024 een uitschieter betreffen. Het patroon van het activiteitenaanbod bij de gastouders is vergelijkbaar met het patroon in de centrumopvang.

4 Rol van gastouderbureaus

Gastouderbureaus spelen een rol in de ondersteuning van individuele gastouders. Daar gaat dit hoofdstuk over. We beginnen met een beschouwing van de opvallendste resultaten in de gastouderopvang en hoe deze resultaten geduid kunnen worden. Daarna worden de resultaten van de verschillende analyses in meer detail beschreven voor de geïnteresseerde lezer.

Samenvattend beeld en beschouwing rol van de gastouderbureaus

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen voor de rol van gastouderbureaus samengevat en geïnterpreteerd. We beginnen met een beschrijving van de kenmerken van gastouderbureaus en hoe zij gastouders ondersteunen. Daarna beschrijven welke rol de gastouderbureaus en kenmerken van gastouders en het gastgezin spelen in de kwaliteit van de individuele gastouders.

Beschrijving gastouderbureaus

Er zijn tussen 2017 en 2025 vragenlijsten gestuurd naar de gastouderbureaus waar de geselecteerde gastouders bij aangesloten zijn, waarvan er 209 (deels) ingevuld terug zijn gekomen (de positieve respons varieerde tussen de 63% en 91% afhankelijk van het meetjaar). De vragenlijsten zijn veelal ingevuld door de directeur of bestuurder van de organisatie die over het algemeen een zelfstandig gastouderbureau of franchiseorganisatie vertegenwoordigen. Minder vaak waren zij onderdeel van een (grotere) kinderopvangorganisatie. De rechtsvorm van organisaties varieerde per meting en het merendeel van de organisaties is aangesloten bij een brancheverenigingen (vooral BK). Zij noemden kleinschalige opvang als meest kenmerkend voor hun organisatie en inclusieve opvang als minst kenmerkend.

Vrijwel alle organisaties bieden professionaliseringsactiviteiten, vooral cursussen en coaching. Dit is voor gastouders vaak gratis; gastouders volgen deze scholing wel in eigen tijd. De belangrijkste speerpunten voor de professionalisering zijn de ontwikkeling van kinderen en hoe gastouders kinderen op een goede manier kunnen ondersteunen. Sommige bureaus bieden mogelijkheden voor gastouders om kennis en inzichten uit te wisselen met elkaar, samen activiteiten te ontwikkelen en evalueren of bij elkaar in het gezin te kijken.

De meeste gastouderbureaus monitoren de kwaliteit van hun gastouders, bijvoorbeeld via jaarlijkse evaluatiegesprekken of huisbezoeken. En een ruime meerderheid doet ook onderzoek naar de oudertevredenheid. Volgens de respondenten zijn personeelstekorten en veranderingen in beleid de belangrijkste knelpunten om een goede kwaliteit te bieden. Er zijn wel grote verschillen in de mate waarin bureaus deze aspecten als knelpunt ervaren, vooral wat betreft de veranderingen in wet- en regelgeving.

Rol van de gastouderbureaus en kenmerken van gastouders in de kwaliteit

We hebben gekeken hoe kenmerken van de gastouder en het gastgezin in combinatie met de kenmerken van het gastouderbureau samenhangen met kwaliteit. We hebben daarbij gekeken naar vijf geobserveerde kwaliteitsaspecten: emotionele proceskwaliteit,

educatieve proceskwaliteit, omgevingskwaliteit (totaalschaal), ruimte en inrichting (subschaal), taalaanbod (subschaal) en het activiteitenaanbod (subschaal).

Gastouders met een hoger opleidingsniveau bieden een hogere kwaliteit zowel in hun interacties als in de algehele omgevingskwaliteit. Verder blijkt dat gastouders een lagere emotionele kwaliteit bieden naarmate zij meer uren werken per week. Meer uren werken vraagt wellicht veel van gastouders, waardoor ze zich niet altijd even bewust zijn van de behoeften van kinderen en hoe zij hier op positieve wijze op kunnen reageren.

Meer werkervaring draagt in positieve zin bij aan de educatieve kwaliteit, dus het kunnen ondersteunen van de brede ontwikkeling van kinderen. Ook het hebben van meer contact met ouders draagt bij aan een betere ondersteuning van de ontwikkeling van kinderen. Gastouders die al langer werken, hebben meer ervaring kunnen opdoen in hoe zij kinderen kunnen stimuleren in hun ontwikkeling. Naarmate ze de kinderen beter kennen, ook via de relatie en het contact dat zij met ouders hebben, kunnen ze het aanbod nog beter laten aansluiten op wat kinderen nodig hebben om hun persoonlijke competenties te ontwikkelen.

Verder is de kwaliteit van het taalaanbod hoger wanneer er meer kinderen onder de 4 jaar zijn (en dus geen of minder basisschoolkinderen). Wanneer de leeftijdsrange van de opgevangen kinderen dichter bij elkaar ligt, is het makkelijker om het taalaanbod specifieker op hen af te stemmen, wat een verklaring kan zijn voor de hogere kwaliteit. Wanneer gastouders aangeven dat zij meer kinderen met een zorgbehoefte opvangen, blijkt dit samen te gaan met een lagere kwaliteit van het taalaanbod en ook met een lagere omgevingskwaliteit. Wellicht vraagt het veel van gastouders om tegemoet te komen aan de behoeften van deze kinderen, waardoor er minder aandacht is voor taal.

Wanneer gastouderbureaus een sterkere oriëntatie hebben op kleinschaligheid hangt dit positief samen met de emotionele kwaliteit en de omgevingskwaliteit van gastouders. Dus dit bevestigt dat het unieke kleinschalige karakter van de gastouderopvang ook terug te zien is in meer positieve aandacht voor kinderen. Wanneer individuele gastouders zich meer profileren in het bieden van veel flexibiliteit in opvangdagen en uren, blijkt dit negatief samen te hangen met de kwaliteit die zij bieden. Hetzelfde geldt voor gastouderbureaus die zich voornamelijk profileren op het bieden van flexibiliteit in opvangdagen en uren. Hiervoor geldt dus een dubbel negatief effect, dat het sterkst is voor de mate waarin kinderen worden ondersteund in hun brede ontwikkeling.

We hebben gevraagd naar de mate waarin gastouderbureaus de collegiale uitwisseling tussen gastouders faciliteren, bijvoorbeeld om praktijkervaringen uit te wisselen, samen thema's of activiteiten te ontwikkelen of evalueren of samen nascholing te volgen. Er zijn eerste aanwijzingen dat die uitwisseling samenhangt met een hogere kwaliteit van de ruimte en inrichting en het activiteitenaanbod. Gastouders werken op dagelijkse basis alleen en hebben minder collegiale uitwisseling dan professionals die in de centrumopvang werken, terwijl ook gastouders hier baat bij kunnen hebben. Het model van collegiale uitwisseling, bijvoorbeeld via intervisie of professionele leergemeenschappen (eventueel online) waar zij kunnen uitwisselen met andere gastouders en van elkaar kunnen leren wordt in andere landen, zoals Denemarken en Frankrijk, wel toegepast. Dit kan mogelijk ook in Nederland bijdragen aan een verdere professionalisering van de sector.

4.1 Rol van gastouderbureaus

Vertegenwoordigers van gastouderbureaus hebben een vragenlijst ingevuld over hun gastouderbureau en de wijze waarop zij invulling geven aan hun rol. De vragenlijst is in 63% van de gevallen ingevuld door de directeur of bestuurder van de organisatie. Zo'n 20% was bemiddelaar of consulent en de resterende 17% was werkzaam als manager of stafmedewerker.

4.1.1 Beschrijving gastouderbureaus en hun profilering

Ruim 80% van de respondenten vertegenwoordigt een zelfstandig gastouderbureau of franchiseorganisatie en een veel kleiner deel is dus onderdeel van een kinderopvangorganisatie met ook andere opvangvormen. Respondenten hebben ingevuld wat de rechtsvorm van hun bureau is, of hun organisatie een winstoogmerk heeft, en of zij zijn aangesloten bij een brancheorganisatie. Deze gegevens staan in Tabel 4.1, uitgesplitst naar meetjaar. Hieruit blijkt dat de samenstelling van de steekproef gastouderbureaus wisselde per jaar. Sommige metingen was er een grotere vertegenwoordiging van organisaties met een winstoogmerk, terwijl dit in andere jaren lager was. Het aandeel stichtingen was in de meeste jaren het laagst en in de laatste meting van 2025 waren er geen stichtingen onder de deelnemende gastouderbureaus. Vrijwel alle gastouderbureaus zijn aangesloten bij een of meer brancheverenigingen. Het merendeel is aangesloten bij BK (zo'n 49%) en een kleiner deel is aangesloten bij Stichting Nysa (16%) en BMK (15%). Andere brancheverenigingen (zoals VGOB, bdKO) werden slechts een enkele keer genoemd.

Tabel 4.1 Type organisatie naar rechtsvorm en winstoogmerk van gastouderbureaus o.b.v. zelfrapportage

	2017 (*N*=45)	2018 (*N* =33)	2019 (*N* =36)	2021 (*N* = 26	2022 (*N*=20)	2023 (*N*=29)	2024 (*N*=17)	2025 (*N*=22)
	%	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*
Firma (vof)	32.3	50.0	72.7	64.7	54.5	75.0	28.6	50.0
BV/NV (met/zonder aandeelhouders)	41.9	35.0	18.2	5.9		18.8	57.1	50.0
Stichting	25.8	15.0	9.1	29.4	45.5	6.3	14.3	-
Winstoogmerk	84.6	95.7	73.3	66.7	75.0	43.5	30	35.7
Brancheorganisatie	84.1	-	-	77.3	94.1	81.8	86.7	90.0

Er is aan respondenten gevraagd waarin hun bureau zich onderscheidt van andere gastouderbureaus, waarbij verschillende soorten accenten gelegd konden worden, zoals: kleinschaligheid, flexibiliteit in opvangdagen en tijden, betaalbaarheid, een rijk activiteitenaanbod en een inclusief aanbod. Respondenten noemden de kleinschaligheid als meest kenmerkend (M=4.04, SD=.66) en inclusie als minst kenmerkend (M=3.28, SD=.86). Betaalbaarheid, zoals flexibiliteit in opvangdagen en uren en een rijk activiteitenaanbod zaten er tussenin.

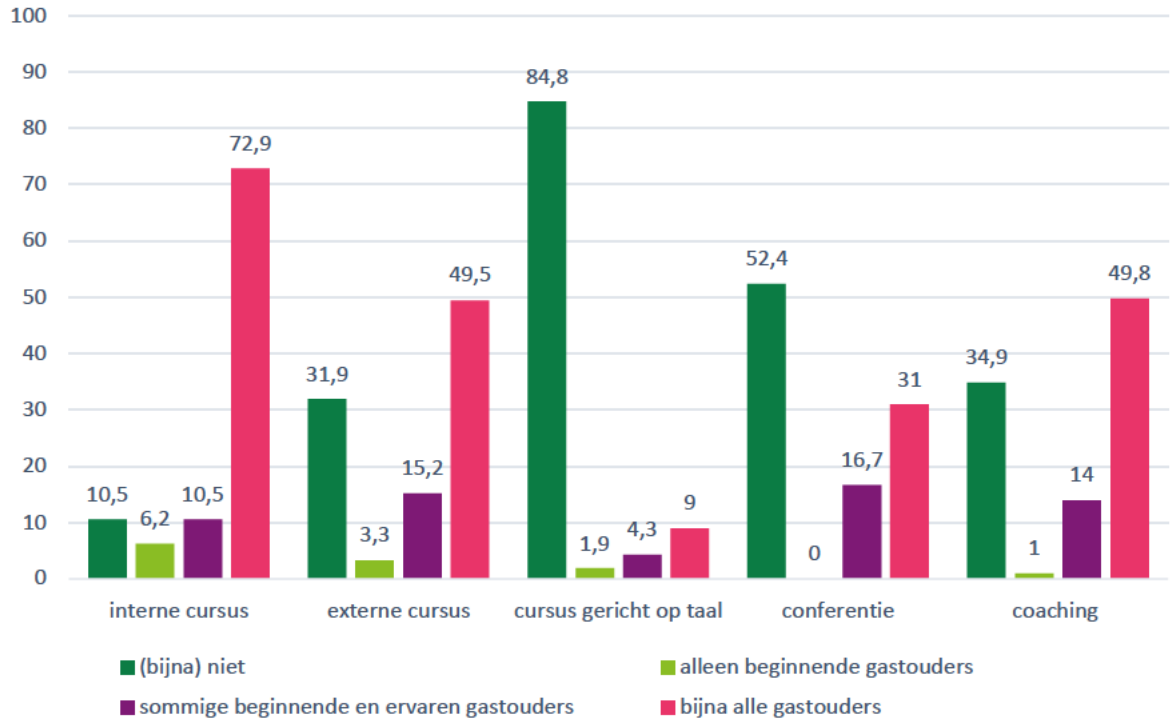
4.1.2 Visie, inspraak en professionalisering

Bijna 89% van de gastouderbureaus geeft aan een eigen uitgewerkte visie op gastouderopvang te hebben en bijna 77% geeft aan dat er ook in de praktijk mee gewerkt wordt door gastouders. Ook zo'n 77% van de respondenten geeft aan dat de visie een rol speel in de professionaliseringsactiviteiten die het bureau aanbiedt.

Verder is gevraagd naar de mate waarin gastouders inspraak hebben in visie of beleid van de organisatie. De inspraak van gastouders fluctueert over de jaren en was in 2019 het laagst met 23% en in 2024 het hoogst met 44%. Twee vormen van inspraak blijken vaak voor te

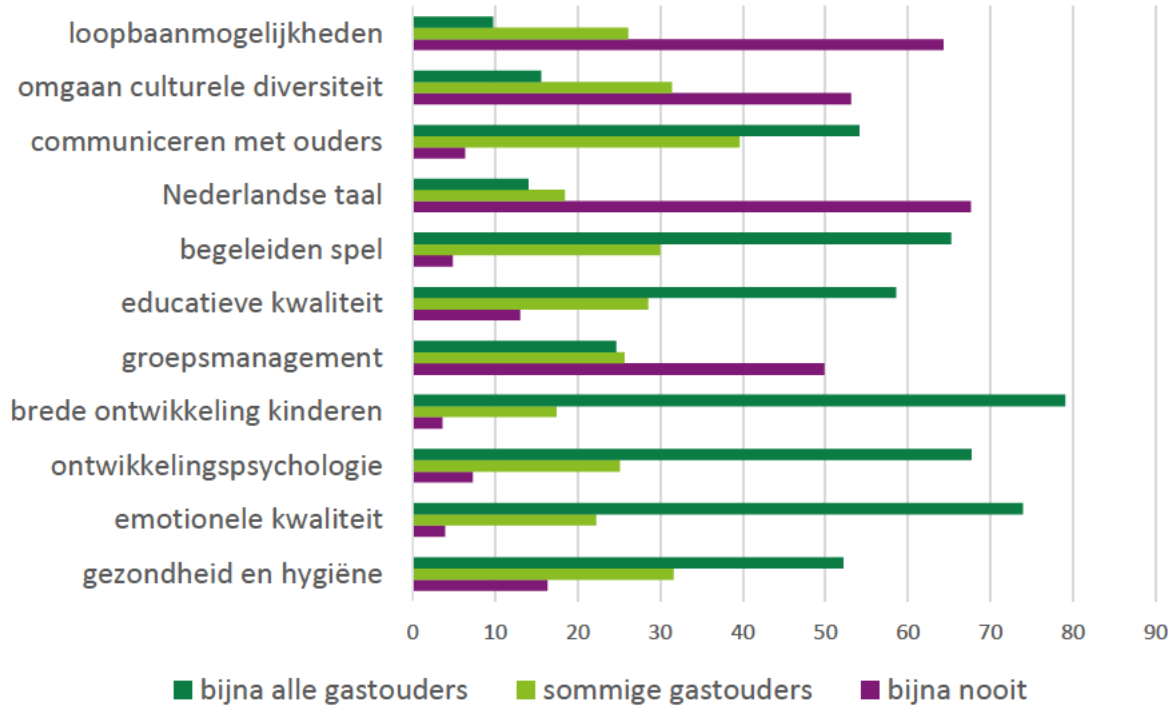
komen. Allereerst zijn er bureaus die de inspraak van gastouders hebben geformaliseerd in de vorm van een klankbordgroep, gastouderpanel of als onderdeel van de oudercommissie (hoewel ze hier niet altijd stemrecht hebben, blijkt uit de gegeven antwoorden). Een andere veelgenoemde manier is om de mening en ideeën van gastouders te bespreken tijdens de (jaarlijkse) evaluatiegesprekken, bij huisbezoeken of tijdens bijeenkomsten.

Er is aan gastouderbureaus gevraagd of er coaching wordt geboden aan gastouders en dit coaching wordt meestal gedaan door de leidinggevende van het gastouderbureau (39,5%) en in mindere mate door een interne of externe pedagogisch coach (11,5%). Verder valt het op dat het professionaliseringsaanbod aan vrijwel alle gastouders aangeboden wordt en niet specifiek aan beginnende gastouders bijvoorbeeld. Het aanbod is in ruim 65% van de gevallen gratis, maar gastouders moeten dit vrijwel altijd in hun eigen tijd doen (bijna 95%).

Figuur 4.1 Percentage gastouderbureaus dat verschillende vormen van professionalisering biedt aan gastouders.

Vervolgens hebben we gevraagd naar de doelen of speerpunten bij de aangeboden professionalisering, zie Figuur 4.2. Er is de meeste aandacht voor hoe kinderen zich ontwikkelen en hoe gastouders hier op positieve wijze aan kunnen bijdragen. De professionalisering is juist minder vaak gericht op loopbaanmogelijkheden of de Nederlandse taalvaardigheden van de gastouders. Ook aandacht voor de omgang met culturele diversiteit en groepsmanagement lijken minder belangrijk.

Figuur 4.2 Doelen van de professionalisering aangeboden door gastouderbureaus.

Tot slot hebben we gevraagd naar de mate waarin gastouders onderling ervaringen uitwisselen over het aanbod dat ze doen, bijvoorbeeld de thema's of activiteiten die ze aanbieden, of over de ontwikkeling, het functioneren of eventuele extra zorgbehoeften van de opgevangen kinderen. We hebben ook gevraagd in hoeverre ze bij elkaar in het gezin kijken, samen nascholing volgen of nieuwe kennis en inzichten met elkaar bespreken. Over het algemeen gebeurt dit nog niet heel vaak, minder dan één keer per maand, maar er is wel wat variatie hierin.

4.1.3 Kwaliteitszorg en knelpunten

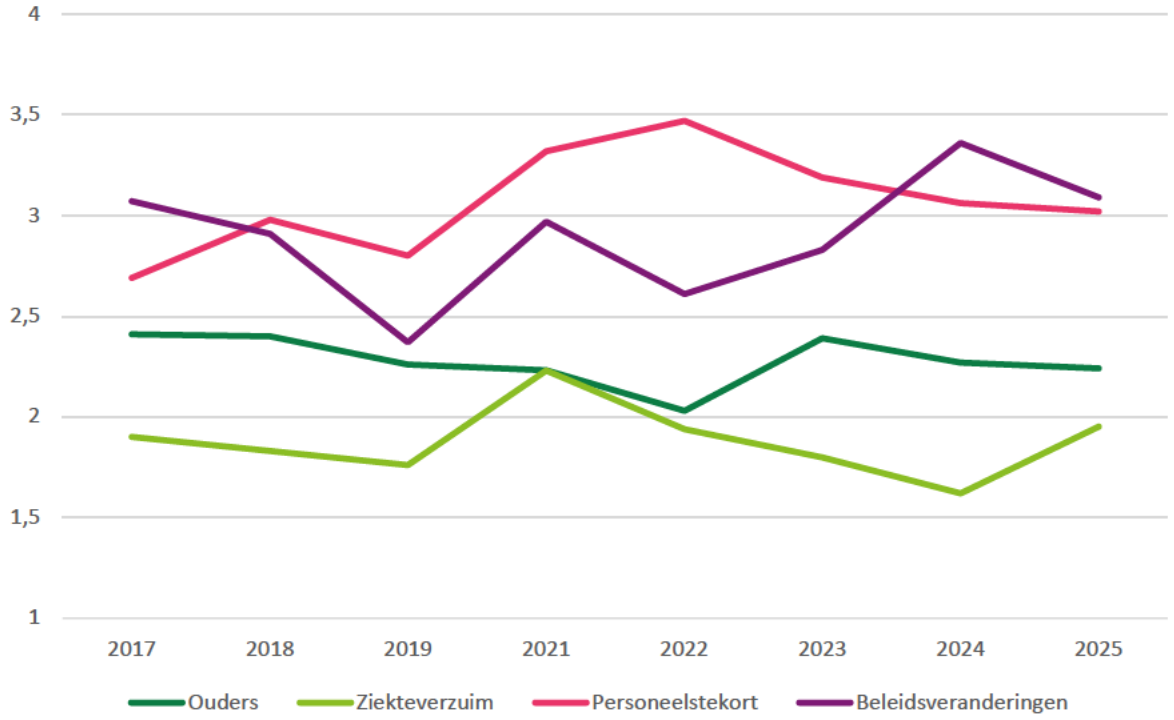
Er is gevraagd in hoeverre gastouderbureaus de kwaliteit van hun eigen aanbod evalueren, zie Tabel 4.2. Zo is er gevraagd of zij de kwaliteit van hun gastouders monitoren, de oudertevredenheid in kaart brengen of zij meedoen aan onderzoek. Beide komen frequent voor en ook het meedoen aan (extern) onderzoek lijkt in toenemende mate aan de orde.

Tabel 4.2 Kwaliteitszorg van het gastouderbureau en inspraak van gastouders o.b.v. zelfrapportage

	2017 (*N*=45)	2018 (*N* =33)	2019 (*N* =36)	2021 (*N* = 26	2022 (*N*=20)	2023 (*N*=29)	2024 (*N*=17)	2025 (*N*=22)
	%	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*	*%*
Monitoren kwaliteit van eigen gastouders	-	73.3	82.4	91.7	88.9	96.4	93.3	85.7
Oudertevredenheids-onderzoek	-	93.3	58.8	79.2	83.3	92.9	73.3	85.7
Meedoen (extern) onderzoek	-	66.7	55.9	58.3	50.0	50.0	53.3	71.4

We hebben ook gevraagd naar mogelijke knelpunten om de kwaliteit van de gastouderopvang op peil te houden of verder te verhogen. Er zijn verschillende aspecten nagevraagd met betrekking tot de populatie vraagouders (met wie het contact moeizaam verloopt

bijvoorbeeld), mate van ziekteverzuim en personeelstekort in bredere zin en veranderingen in beleid, zie Figuur 4.3. De populatie ouders en ook het ziekteverzuim blijken geen knelpunten voor de kwaliteit. De gegeven antwoorden blijven op alle meetmomenten onder de 3, wat aangeeft dat respondenten hier 'neutraal' over zijn. Het ervaren personeelstekort begint in de eerste metingen onder de 3, maar loopt tussen 2021 en 2023 op en lijkt daarna te stabiliseren rond 'neutraal'. Beleidsveranderingen worden in toenemende mate ervaren als belemmering voor kwaliteit, vooral sinds 2021. De grafiek laat de gemiddelde scores zien, maar er zijn verschillen in de mate waarin gastouderbureaus bepaalde aspecten als belemmering ervaren. Vooral voor veranderingen in wet- en regelgeving blijken de verschillen heel erg groot (de standaarddeviaties lopen uiteen van 0.82 tot 1.18 voor de verschillende meetjaren).

Figuur 4.3 Ervaren knelpunten voor de kwaliteit op een schaal van (1) helemaal niet van toepassing tot (5) sterk van toepassing.

4.2 Rol van gastouderbureaus: verklarende analyses

Om te bekijken welke rol gastouderbureaus spelen in de kwaliteit van de individuele gastouders, doen we twee type analyses. Allereerst bekijken we de samenhang tussen individuele kenmerken van de gastouderbureaus en de geboden kwaliteit met correlatieanalyses. Vervolgens onderzoeken we hoe een set van kenmerken *tezamen* bijdraagt aan de geboden kwaliteit met meervoudige regressieanalyses.

Tabel 4.3 (zie bijlage) toont de samenhang tussen kenmerken van de gastouderbureaus en de geboden kwaliteit van individuele gastouders. Wanneer een gastouderbureau zich profileert op het bieden van meer flexibiliteit in opvangdagen en uren en ouders makkelijk kunnen wisselen hierin, dan blijkt de interactiekwaliteit lager. Dit geldt zowel voor de emotionele kwaliteit, zoals de sfeer bij de gastouder en de mate van sensitiviteit, als ook de mate waarin de brede ontwikkeling van kinderen gestimuleerd wordt (nl. de educatieve kwaliteit en aandacht voor taal en redeneren in de interacties). Een sterkere oriëntatie op kleinschaligheid

blijkt samen te gaan met een hogere omgevingskwaliteit, specifiek de kwaliteit van de ruimte en de inrichting.

Wanneer gastouderbureaus aangeven dat er vaker collegiale uitwisseling en overleg is tussen de gastouders onderling, dan is de totale omgevingskwaliteit, specifiek de ruimte en inrichting en het activiteitenaanbod, hoger. Ook is er een trendmatige relatie tussen de uitwisseling die gastouders onderling hebben en de aandacht voor de brede ontwikkeling van kinderen in de geboden educatieve kwaliteit. Naarmate gastouderbureaus sterker aangeven dat het personeelstekort een knelpunt is voor de kwaliteit, blijkt de kwaliteit van het taalaanbod van individuele gastouders lager. Ook is er een trendmatige relatie met de omgevingskwaliteit, waarin de kwaliteit lager is naarmate het personeelstekort meer als knelpunt wordt ervaren.

Vervolgens hebben we de selectie van relevante kenmerken gebruikt voor verdere analyses, zie Tabel 4.4. Hierbij zijn alle kenmerken van de gastouderbureaus tegelijk bekeken om te zien welke kenmerken van gastouderbureaus voorspellers zijn van de kwaliteit van individuele gastouders. Het beeld komt sterk overeen met de gevonden patronen in de samenhang, zoals hierboven beschreven. Zo is de emotionele kwaliteit hoger wanneer gastouderbureaus zich profileren op kleinschaligheid. Deze gastouders bieden een positievere sfeer, zijn meer kindgericht en sensitief in hun interacties met kinderen. De emotionele kwaliteit is juist lager wanneer gastouderbureaus zich sterker richten op het bieden van flexibiliteit in opvangdagen en uren. Dit geldt eveneens voor de educatieve kwaliteit. Wanneer gastouderbureaus zich meer profileren op flexibiliteit, blijken aangesloten gastouders minder aandacht voor de brede ontwikkeling van kinderen te hebben.

Voor de totale omgevingskwaliteit blijken vrijwel alle voorspellers een rol te spelen. De kwaliteit is hoger wanneer gastouderbureaus zich onderscheiden op kleinschaligheid en wanneer er meer collegiale uitwisseling is tussen gastouders. De kwaliteit is lager bij een sterker profiel gericht op flexibiliteit en wanneer personeelstekort als knelpunt wordt ervaren. Kijkend naar specifieke aspecten van de omgevingskwaliteit, blijkt de collegiale uitwisseling met andere gastouders een positieve rol te spelen en de enige voorspeller te zijn van de kwaliteit van de ruimte en inrichting. Wanneer gastouderbureaus zich meer profileren op flexibiliteit in opvangdagen en tijden en sterker aangeven dat personeelstekort een knelpunt is, is de kwaliteit van het taalaanbod van gastouders lager. Ook voor de kwaliteit van het activiteitenaanbod blijkt een profiel gericht op flexibiliteit in opvangdagen en uren negatief uit te pakken, meer collegiale uitwisseling tussen gastouders draagt juist in positieve zin bij aan de kwaliteit van activiteiten.

Tabel 4.4 Kenmerken van de gastouderbureaus als voorspellers van de geboden kwaliteit van individuele gastouders (N=209 medewerkers van gastouderbureaus en gastouders)

	Emotionele kwaliteit	Educatieve kwaliteit	Ruimte & meubilering	Taal & redeneren	Activiteiten	Totale omgevings-kwaliteit
Kleinschaligheid	.16*	.11	.10	.12	.05	.18*
Flexibiliteit	-.22**	-.30***	-.04	-.20**	-.13+	-.17*
Professionalisering	-.11	.02	-.04	.02	.01	-.05
Uitwisseling tussen gastouders	.10	.10	.23**	.03	.16*	.14+
Personeelstekort	-.05	-.06	.01	-.14+	-.10	-.12+
R^2	.07	.10	.06	.06	.06	.09

4.3 Rol van gastouderbureaus en individuele kenmerken van gastouders: verklarende analyses

We hebben in twee stappen gekeken naar de voorspellers van kwaliteit, zie Tabel 4.5. In de eerste stap keken we naar kenmerken van de individuele gastouder of het gastgezin. In de tweede stap hebben we de rol van het gastouderbureau hieraan toegevoegd. Er zijn een aantal kenmerken die van belang zijn voor meerdere, verschillende kwaliteitsaspecten. Zo bieden gastouders met een hoger opleidingsniveau op vrijwel alle aspecten een hogere kwaliteit. Dan gaat het om zowel interactiekwaliteit als de (verschillende aspecten van de) omgevingskwaliteit. Wanneer gastouders aangeven meer kinderen met een zorgbehoefte op te vangen, is de kwaliteit van het taalaanbod en de omgevingskwaliteit lager. Tot slot blijkt een sterkere oriëntatie op flexibiliteit in opvangdagen en uren samen te gaan met een lagere kwaliteit op vrijwel alle aspecten.

Verder zijn er nog enkele kenmerken die van belang zijn voor specifieke kwaliteitsmaten. Zo bieden gastouders die meer uren werken per week een lagere emotionele kwaliteit. Voor de educatieve kwaliteit blijkt meer werkervaring samen te gaan met een hogere kwaliteit. En er is ook een trend dat een hogere kwaliteit samengaat met contact met ouders. Naarmate gastouders meer kinderen onder de 4 jaar opvangen (en dus geen of minder kinderen in de basisschoolleeftijd), blijkt de kwaliteit van het taalaanbod hoger te zijn.

Het toevoegen van kenmerken van de rol van gastouderbureaus geeft een verbetering van het model, zoals blijkt uit de toegenomen verklaarde variantie (R^2). Dit betekent dat deze kenmerken relevante kwaliteitsverschillen tussen gastouders verklaren. De sterkste voorspeller is de mate waarin het gastouderbureau zich profileert als flexibiliteit. Hoe meer flexibiliteit ze bieden aan ouders, hoe lager de kwaliteit op vrijwel alle aspecten. Verder zijn er nog enkele kenmerken van belang voor specifieke kwaliteitsmaten. Zo blijkt een profilering op kleinschaligheid samen te gaan met een hogere emotionele kwaliteit en hogere omgevingskwaliteit. En meer collegiale uitwisseling tussen gastouders is gerelateerd aan een hogere kwaliteit van de ruimte en inrichting.

Tabel 4.5 Kenmerken van de gastouderbureaus als voorspellers van de geboden kwaliteit van individuele gastouders (N=209 gastouderbureaus en gastouders)

	Emotionele kwaliteit	Educatieve kwaliteit	Ruimte & meubilering	Taal & redeneren	Activiteiten	Totale omgevings-kwaliteit
Kenmerken gastouder(gezin)						
Werkuren per week	-.17*	-.12	-.07	-.00	.08	-.01
Werkervaring	.11	.19*	.00	-.04	.04	.02
Opleidingsniveau	.16*	.14*	.15*	.11	.13^{+}	.19**
Werkstress	-.05	.01	.10	.04	.09	.11
Professionalisering	.00	-.03	-.03	.06	.01	.00
Aandeel kinderen < 4 jaar	.03	.02	-.07	.17*	-.05	.07
Aandeel kinderen met zorgbehoefte	-.03	-.04	-.10	-.15*	-.10	-.12^{+}
Volgsysteem	.07	.03	.04	.03	.05	.04
Contact met ouders	.10	.13^{+}	.02	.01	.02	.03
Uurprijs boven KOT						-.05
Kleinschaligheid	-.06	.05	.03	-.01	.01	.02
Flexibiliteit	-.15**	-.27**	-.15^{+}	-.15*	-.16*	-.15^{+}
R^2	.13	.18	.08	.13	.08	.12
Kenmerken gastouderbureau						
Kleinschaligheid	.14^{+}	.08	.10	.12	.05	.20*
Flexibiliteit	-.19*	-.25***	-.04	-.16*	-.13^{+}	-.16*
Professionalisering	-.03	.09	-.01	-.02	.01	-.04
Uitwisseling tussen gastouders	.03	.02	.20*	-.01	.13	.11
Personeelstekort	-.04	-.07	.02	-.12	-.11	-.12
R^2	.17	.25	.14	.17	.13	.19

Referenties

Romijn, B. R., Slot, P. L., Jepma, IJ., Muller, P., Breedeveld, M., & Leseman, P.P.M. (2025). *Kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang. De kinderdagopvang, peuteropvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang in beeld - Gecombineerde metingen 2017-2024.* Sardes.

Romijn, B. R., Slot, P. L., Jepma, IJ., Muller, P., Breedeveld, M., Tiliopoulou, V., & Leseman, P. P. M. (2026). *Kwaliteit van de Nederlandse kinderopvang. De kinderdagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang in beeld - Gecombineerde metingen 2017-2025.* Sardes.

Bijlage A – Gastouderopvang

Tabel 3.1 Aantal gastouders en verdeling naar leeftijd van opgevangen kinderen op dag van bezoek - 2025

Gastouderopvang (N = 33 gastouders)					
Leeftijd	***N***	**%**	**Leeftijd**	***N***	**%**
Baby's	0	0	Baby's en peuters	17	51.5
Peuters	6	18.2	Baby's en schoolkinderen	1	3.0
Schoolkinderen	4	12.1	Peuters en schoolkinderen	3	9.1
			Baby's, peuters en schoolkinderen	2	6.1

Tabel 3.2 Geobserveerde proceskwaliteit in de gastouderopvang op domeinniveau - 2025

GO (N = 33 gastouders)			
Proceskwaliteit	**Range**	***M***	***SD***
Emotionele proceskwaliteit	4.50-7.00	6.13	0.61
Educatieve proceskwaliteit	2.58-6.80	4.32	1.12

Lage, midden en hoge kwaliteit volgens de CLASS standaards: lage kwaliteit < 3; middelmatige kwaliteit 3 - 6; hoge kwaliteit > 6

Tabel 3.3 Geobserveerde kwaliteit van interacties op observatiecyclus en groepsniveau in de gastouderopvang - 2025

	GO (N = 174 observaties)				GO (N = 33 gastouders)			
Structurele kenmerken	**Range**	***M***	***SD***	***N***	**Range**	***M***	***SD***	***N***
Aantal kinderen	1.00-6.00	2.88	1.22	174	1.50-5.00	2.88	1.01	33
Aantal volwassenen	1.00-3.00	1.13	0.37	174	1.00-2.33	1.13	0.36	33
Kind-staf ratio	1.00-5.00	2.67	1.20	174	1.00-5.00	2.67	1.04	33
CLASS Infant	**Range**	***M***	***SD***	***N***	**Range**	***M***	***SD***	***N***
Relationeel klimaat	4.00-7.00	6.18	0.90	55	4.33-7.00	6.18	0.78	20
Sensitiviteit	2.00-7.00	5.93	1.21	55	3.33-7.00	5.95	1.13	20
Gemiddelde emotionele kwaliteit	3.00-7.00	6.05	0.98	55	4.00-7.00	6.06	0.90	20
Faciliteren exploratie	2.00-7.00	4.56	1.50	55	2.00-7.00	4.59	1.51	20
Vroege taalondersteuning	2.00-7.00	4.47	1.51	55	2.33-7.00	4.53	1.41	20
Gemiddelde educatieve kwaliteit	2.00-7.00	4.52	1.44	55	2.50-7.00	4.56	1.43	20
Groepssocialisatie	1.00-7.00	3.00	1.60	55	1.00-6.50	2.98	1.50	20
CLASS Toddler	**Range**	***M***	***SD***	***N***	**Range**	***M***	***SD***	***N***
Positieve sfeer	3.00-7.00	6.19	0.97	88	4.00-7.00	6.16	0.79	28
Negatieve sfeer (R)	6.00-7.00	6.93	0.25	88	6.33-7.00	6.93	0.20	28
Sensitiviteit	3.00-7.00	6.07	0.93	88	4.33-7.00	6.09	0.76	28
Aandacht kindperspectief	2.00-7.00	5.35	1.29	88	2.33-7.00	5.34	0.97	28
Begeleiding gedrag	3.00-7.00	5.90	0.87	88	4.00-7.00	5.89	0.69	28
Gemiddelde emotionele kwaliteit	4.00-7.00	6.09	0.63	88	4.73-7.00	6.08	0.54	28
Faciliteren ontwikkeling	2.00-7.00	4.39	1.43	88	2.50-7.00	4.33	1.19	28
Kwaliteit feedback	1.00-7.00	3.72	1.60	88	2.00-7.00	3.67	1.46	28
Taalstimulering	2.00-7.00	4.26	1.24	88	2.00-6.67	4.23	1.12	28
Gemiddelde educatieve kwaliteit	1.67-7.00	4.12	1.30	88	2.50-6.89	4.08	1.19	28
Groepssocialisatie	1.00-7.00	3.58	1.63	88	1.00-6.67	3.52	1.48	28
CLASS Pre-K	**Range**	***M***	***SD***	***N***	**Range**	***M***	***SD***	***N***
Positief klimaat	3.00-7.00	6.13	1.02	31	3.00-7.00	5.98	1.19	10
Negatief klimaat (R)	1.00-7.00	6.77	1.09	31	5.50-7.00	6.83	0.47	10
Sensitiviteit	3.00-7.00	6.19	1.11	31	3.50-7.00	6.04	1.13	10
Aandacht kindperspectief	2.00-7.00	6.06	1.15	31	2.50-7.00	5.92	1.30	10
Gedragsregulering	3.00-7.00	6.29	0.94	31	4.50-7.00	6.19	0.82	10
Gemiddelde emotionele kwaliteit	4.00-7.00	6.29	0.74	31	4.10-7.00	6.19	0.82	10
Productiviteit	4.00-7.00	5.90	1.08	31	4.33-7.00	5.91	0.93	10
Educatieve werkvormen	2.00-7.00	4.68	1.38	31	2.67-6.50	4.58	1.17	10
Conceptontwikkeling	1.00-7.00	3.35	1.70	31	1.50-6.50	3.12	1.46	10
Kwaliteit feedback	1.00-6.00	3.45	1.55	31	1.00-5.75	3.23	1.54	10
Taalstimulering	2.00-7.00	4.32	1.40	31	2.00-6.25	4.20	1.29	10
Gemiddelde educatieve kwaliteit	2.40-6.60	4.34	1.15	31	2.80-6.40	4.21	1.07	10
Groepssocialisatie	1.00-7.00	3.74	1.63	31	1.00-6.75	3.54	1.46	10

Lage, midden en hoge kwaliteit volgens de CLASS standaards: lage kwaliteit < 3; middelmatige kwaliteit 3 - 6; hoge kwaliteit > 6

Tabel 3.4 Geobserveerde kwaliteit van interacties voor baby's en dreumesen op observatiecyclus niveau in de gastouderopvang met een uitsplitsing naar type activiteit - 2025

	GO (N = 55 observaties)						
	N	Emotioneel		Educatief		Groepssocialisatie	
Activiteit	**%**	***M***	***SD***	***M***	***SD***	***M***	***SD***
Eten/drinken	30.9	6.18	0.83	4.76[a]	1.40	2.82	1.70
Spel	43.6	5.77	1.18	4.00[b]	1.36	2.79	1.32
Creatief	5.5	5.50	0.00	3.83[c]	0.58	2.00	1.73
Educatief	12.7	6.64	0.48	5.14	1.41	4.14	1.57
Buiten spelen[1]	5.5	6.83	0.29	6.67[abc]	0.29	4.33	2.31
Overig[2]	1.8	6.00	-	4.00	-	2.00	-

[1]Betrof slechts drie observaties, dus uitkomsten voorzichtig interpreteren.
[2]Betrof slechts één observatie, waardoor er geen standaardafwijking gerapporteerd wordt.
Noot. Gemiddelden met dezelfde letters verschillen significant van elkaar. Gemiddelden met verschillende cijfers verschillen significant van elkaar ($p < .10$)

Tabel 3.5 Geobserveerde kwaliteit van interacties voor peuters op observatiecyclus niveau in de gastouderopvang met een uitsplitsing naar type activiteit - 2025

	GO (N = 88 observaties)						
	N	Emotioneel		Educatief		Groepssocialisatie	
Activiteit	**%**	***M***	***SD***	***M***	***SD***	***M***	***SD***
Eten/drinken	33.0	6.04	0.52	4.09	1.27	3.59	1.38
Spel	29.5	6.04	0.72	4.17	1.33	3.46	2.00
Creatief	5.7	5.80	1.21	4.13	1.77	3.80	1.79
Educatief	15.9	6.29	0.59	4.26	1.41	3.71	1.77
Buiten spelen	11.4	6.14	0.46	3.93	1.36	3.20	1.40
Overig	4.5	6.30	0.53	4.00	0.82	4.50	0.58

Tabel 3.6 Geobserveerde kwaliteit van interacties voor schoolkinderen op observatiecyclus niveau in de gastouderopvang met een uitsplitsing naar type activiteit - 2025

	GO (N = 31 observaties)						
	N	Emotioneel		Educatief		Groepssocialisatie	
Activiteit	**%**	***M***	***SD***	***M***	***SD***	***M***	***SD***
Eten/drinken	25.8	6.48	0.50	4.18	1.07	3.88	1.55
Spel	12.9	5.85	1.26	3.80	1.02	2.50	1.73
Creatief	32.3	6.34	0.86	4.64	1.27	3.90	1.79
Educatief	19.4	6.30	0.43	4.57	0.96	3.83	1.17
Buiten spelen	6.5	6.50	0.71	4.90	1.56	5.00	2.83
Overig[1]	3.2	5.60	-	2.40	-	3.00	-

[1]Betrof slechts één observaties, waardoor er geen standaardafwijking gerapporteerd wordt.

Tabel 3.7 Geobserveerde kwaliteit op basis van de omgevingsschaal FCCERS-R - 2025

GO (N = 33 gastouders)			
Subschalen	**Range**	***M***	***SD***
Ruimte en meubilering	2.50-7.00	5.18	1.13
Item: Brengen en halen	1.00-7.00	4.82	2.51
Taal	2.33-7.00	5.46	1.41
Activiteiten	2.00-7.00	4.65	1.21
Interactie	3.00-7.00	6.17	1.13
Programma	1.67-7.00	5.80	1.49
Diversiteit	1.00-6.50	2.81	1.27
Totaal (zonder diversiteit)	2.57-6.75	5.20	1.09
Totaal (met diversiteit)	2.38-6.47	4.90	1.06

Onvoldoende, matige en goede kwaliteit op de FCCERS-R: lage kwaliteit < 3; middelmatige kwaliteit 3 - 5; hoge kwaliteit > 5

Tabel 3.8 Achtergrond van de gastouders - 2025

GO (N = 32 gastouders)				
Achtergrond GO	***N***	**Range**	***M***	***SD***
Leeftijd	32	28-68	49.00	11.29
Werkdagen	32	1-5	3.59	1.16
Werktijd in uren	32	7-66	32.83	15.86
Werkervaring	32	2-35	16.78	9.01
Vooropleiding	32	1-7	4.44	1.92
Vervolgopleiding	32	1-7	4.44	1.73
Vast contract (%)	31		3.2	
Eigenaar/ZZP (%)	31		83.8	
Bemiddeling (%)	31		12.9	

Tabel 3.9 Samenstelling van de groep zoals gerapporteerd door de gastouders - 2025

GO (N = 31 gastouders)				
Groepssamenstelling	***N***	**Range**	***M***	***SD***
Groepsgrootte	31	2.00-7.20	4.55	1.33
Kind-staf ratio	31	1.23-7.20	4.30	1.42
Baby's	31	0.00-0.55	0.16	0.16
Dreumesen	31	0.00-0.75	0.22	0.19
Peuters	31	0.00-1.00	0.30	0.20
Kleuters	31	0.00-1.00	0.13	0.22
Jonge schoolkinderen	31	0.00-0.56	0.11	0.15
Oude schoolkinderen	31	0.00-0.67	0.07	0.15
Laag opleidingsniveau ouders	20	0.00-0.36	0.03	0.09
Migratieachtergrond	24	0.00-0.27	0.08	0.11
Zorgbehoefte	30	0.00-1.00	0.19	0.24
Taalondersteuning	29	0.00-0.38	0.07	0.10
Beperking	28	0.00-0.33	0.03	0.08
Gedragsondersteuning	27	0.00-0.33	0.02	0.08
Vluchteling	29	0.00-0.00	0.00	0.00
Overig	28	0.00-1.00	0.07	0.20

Tabel 3.10 Werkbeleving en professionalisering zoals gerapporteerd door gastouders - 2025

GO (N = 31 gastouders)				
Werkbeleving	***N***	**Range**	***M***	***SD***
Werktevredenheid	31	4.20-6.00	5.20	0.46
Werkinclusie	31	3.80-6.00	5.27	0.57
Werkstress	31	1.00-4.20	2.34	0.98
Continue professionalisering	31	1.10-2.50	1.75	0.37
Frequentie teamoverleg	31	0.00-7.00	1.32	1.64
Reflectie en toepassing	31	1.67-5.00	3.20	0.81
Zelfvertrouwen (algemeen)	31	1.00-5.00	4.32	0.78
Zelfvertrouwen (diversiteit)	31	1.00-5.00	3.40	1.19

Tabel 3.11 Pedagogisch beleid en klimaat zoals gerapporteerd door gastouders – 2025

GO (N = 31 gastouders)				
Pedagogisch beleid en klimaat	***N***	**Range**	***M***	***SD***
Stabiliteit groepen	31	2.00-5.00	4.27	0.73
Kinderparticipatie	31	2.17-5.00	3.23	0.65
Contact met ouders (%)	31	0.00-0.50	0.25	0.11
Multiculturele groepspraktijken	31	1.00-5.00	2.31	1.19
Groepssocialisatie	31	2.67-5.00	3.95	0.67

Tabel 3.12 Activiteitenaanbod voor jonge kinderen zoals gerapporteerd door gastouders - 2025

GO (N = 31 gastouders)				
Activiteitenaanbod	***N***	**Range**	***M***	***SD***
Exploratie-motorische ontwikkeling	31	1.88-7.00	5.08	1.17
Samenspel	31	1.43-6.60	4.62	1.22
Creatieve en musische activiteiten	31	1.31-6.00	2.88	1.04
Taal & geletterdheid	31	1.36-6.71	4.29	1.51
Ontluikend rekenen	31	1.00-6.00	3.10	1.17
Wetenschap & technologie	31	1.00-5.38	2.50	1.15
Burgerschapsvorming	31	1.00-6.00	2.28	1.04
Buitenactiviteiten & uitstapjes	31	1.43-6.14	3.47	1.14

Tabel 4.3 Samenhang tussen kenmerken van de gastouderbureaus en de geboden kwaliteit van individuele gastouders (N=209 gastouderbureaus en gastouders)

		Emotionele kwaliteit	Educatieve kwaliteit	Ruimte & meubilering	Taal & redeneren	Activiteiten	Totale omgevings-kwaliteit
Profilering	Kleinschaligheid	.09	.05	.14*	.06	.07	.17*
	Flexibiliteit	-.17*	-.26**	.00	-.15*	-.10	-.10
	Rijk aanbod	.02	.04	.05	.01	.07	.12
	Inclusief	.01	-.00	.01	-.01	.01	.04
	Betaalbaar	.01	-.03	-.00	-.05	-.02	-.01
Kwaliteitszorg	Professionalisering	-.02	.08	.08	.03	.09	.07
	Uitwisseling tussen gastouders	.10	.13+	.24**	.07	.19**	.19**
Knelpunten	Ouders	-.02	-.01	-.08	-.05	.01	-.07
	Ziekteverzuim	-.02	-.01	-.00	-.07	-.10	-.07
	Personeelstekort	-.05	-.06	-.03	-.14*	-.11	-.13+
	Beleids-veranderingen	.01	.06	.09	.04	.09	.05

Noot: + $p < .10$, * $p < .05$, ** $p < .01$

Colofon

Titel	Kwaliteit van de Nederlandse gastouderopvang.
Auteur	Pauline Slot, Bodine Romijn, IJsbrand Jepma, Paulien Muller, Merel Breedeveld, Vaso Tiliopoulou & Paul Leseman
Datum	Juni 2026
Project	LKK 2021-2025

Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang
(030) 232 62 00
@ info@monitorlkk.nl
www.monitorlkk.nl